

Skalica

magazín

*Každá
jedna
svadba*

**bila dojemná
a pječná**

**Jeseň
2025**



**V HOSPODÁRENÍ
ZNOVA MEDZI
NAJLEPŠÍMI**

**NOVÝ DOMOV
HISTORICKÉHO
ORGANU**

**S HRANOLČEKMI
NA KOLESÁCH
PO BELGICKU**

...eš rozprávať, čo chceš
...koľvek sväto a pekne.
...a tým nestoja skutky,
...o len prázdne reči.

S pokorou
v sebe hro
a chrániť
Ak nie si s
nedávaš r





Tu si môžete pozrieť
elektronickú verziu
magazínu.

Zimné číslo magazínu
vyjde v poslednom
februárovom týždni.

SKALICA – štvrťročník, magazín o našom meste
| Vydáva: Mesto Skalica, Námestie slobody 10,
90901 Skalica | IČO: 00309982 | november/25, č.
vydania 4/2025 | 3. ročník | nepredajné | **Registrácia:**
Ministerstvo kultúry SR, EV 6124/23/PT | **ISSN:** 2730-
1117 | **Redaktori:** Mgr. Juraj Chovanec, Mgr. Sára
Surová | **Jazykový korektor:** Mgr. Sabína Markušová |
Uzavierka aktuálneho vydania: 21. 11. 2025 | **Návrh
obálky:** Mgr. Veronika Sokolová | **Titulná fotografia:**
Milan Špírek | **Autor titulnej fotografie:** Peter Kanda |
Grafická úprava a tlač: Pressburgpress s.r.o. | **Náklad:**
1300 ks | Vaše postrehy a námety môžete posilať
na adresu: magazin@mesto.skalica.sk | **Redakcia si
vyhradzuje právo bez súhlasu autora krátiť príspevky,
ktoré presahujú priestorové limity, alebo ich úplne
odmietnuť. Za vecnú správnosť zodpovedajú autori.
Autorské práva sú vyhradené.**

Obsah

Úvodné slovo primátorky **2**

Flešky **3**

Aktuálne

INEKO: Skalica medzi najlepšimi v hospodárení **9**

Čaká nás historicky prvé miestne referendum **10**

Historický organ Vincenta Možného našiel
nový domov: Skalica mu dala priestor aj hlas **14**

Investície

Zastávka s posolstvom: Skalica si uctila Antona Srholca **18**

Investícia do detí je investícia do našej budúcnosti **20**

Práce v plnom prúde: **23**

Lesopark Hájek a Mestská búda menia svoju tvár

7 NAI s vedúcim oddelenia strategického
rozvoja Michalom Čunderlíkom **25**

Kultúra

Skalický jarmok 2025 **26**

Slávnostné udeľovanie ocenení mesta Skalica **30**

Ožeňit sa, to neňi enom tak: **36**
alebo príbjehi jedného skalického družbu

Advent v Skalici **46**

Očami mladých

Mládežnícky parlament nadväzuje spolupráce **48**

Skaličania v zahraničí

Gabriela Mentior: V živote sa oplatí aj zariskovať **50**

Skalické povesti

Povešť o krásnej Helenke **56**





Úvodné *slovo*

”

Pred časom sme si pripomenuli výročie Nežnej revolúcie. Jej odkaz nás učí, že naša sloboda stojí na každodenných rozhodnutiach a dôvere, ktorú k sebe s úctou chováme. Tento mesiac sa Skalica pripravuje na historicky prvé referendum – príležitosť, aby sme sa zodpovedne zapojili a ukázali, že náš názor má váhu.

Tak ako pred 36 rokmi ľudia pokojne a odvážne bránili pravdu, aj dnes platí, že vzájomná úcta a úprimnosť v diskusii nás spájajú. Využime túto chvíľu, aby sme sa rozhodli rozumne, srdcom i zodpovedne s ohľadom na všetko, čo nás v budúcnosti čaká.

Mgr. Oľga Luptáková
primátorka mesta Skalica

“

Luptáková

Tradičné budy *nové zážitky*



Deň otvorených búd napísal v októbri svoju 16. kapitolu. Návštevníkov tento rok čakalo vyše 60 vinárov a 4 trasy dlhé 10 kilometrov!



Skalica otvorila prvý oplotený výbeh pre psov na Trávníkoch, pribudnú ďalšie dva

Mesto Skalica otvorilo prvý oplotený výbeh určený pre voľný pohyb psov na sídlisku Trávníky, na Pelíškovej ulici. Ide o bezpečný a oplotený priestor s lavičkami, osvetlením a košmi na exkrementy. Výbeh je prístupný bezplatne 24/7 a jeho výstavba stála približne 5 000 eur. Ocenia to najmä tí, ktorí bývajú v bytových domoch a nemajú dvor, kde by nechali psov voľne behať. „Na začiatku volebného obdobia sme sľúbili vybudovanie bezpečných priestorov pre psíkov, kde sa môžu hrať, behať a socializovať. Prvý z troch projektov realizujeme práve tu,“ uviedla viceprimátorka Ing. Katarína Chovancová. Výbeh má rozmery

20x30 m. Mestská polícia eviduje dopyt po takýchto priestoroch, pričom mesto zároveň reaguje na obavy iných obyvateľov o hygienu a bezpečnosť. „Mestská polícia Skalica dlhodobo eviduje požiadavky majiteľov psov na možnosť voľného pohybu psov, najmä na sídliskách. Zároveň však mesto čelí obavám ostatných obyvateľov, najmä rodín s deťmi či majiteľov menších plemien, o bezpečnosť a hygienu na verejných priestranstvách. Vzhľadom na to, že na území mesta platí zákaz voľného pohybu psov, výbehy predstavujú riešenie, ktoré rešpektuje potreby oboch strán“, vysvetľuje náčelník mestskej polície Ferdinand Mach. V Skalici sú naplánované celkovo tri oplotené výbehy. Okrem Trávníkov sa vybrali lokality, kde je vysoká hustota bytových domov a tam, kde majú občania dlhodobo zaužívané venčiť psov. Druhý výbeh vznikne na uliciach Lúčky, Karvašova, čiastočne na ulici Dr. Clementisa a tretí na uliciach Tehelňa a Psíky, a pri bytových domoch na ulici Pod Hájkom. Cieľom je bezpečnosť, čistota, socializácia psov, menej konfliktov, efektívne využitie daní a podpora poriadku. Aby výbehy fungovali, treba zodpovedné správanie majiteľov, ktorí si po psoch upracú.





Dar, ktorý môže zachrániť život

Poslankyňa mestského zastupiteľstva, Petra Balážiková, darovala spolu so sponzorom mestu automatický externý defibrilátor, ktorý je občanom verejne prístupný v parčíku pri mestských toaletách. Prístroj AED je životne dôležitý v prípade náhleho zastavenia srdca, pretože dokáže v kritických chvíľach poskytnúť okamžitú pomoc až do príchodu záchranárov. Súčasťou daru od pani Balážikovej sú aj tri núdzové lekárnice, z ktorých jedna je umiestnená pri defibrilátore, a ďalšie dve sa nachádzajú v rekreačnej oblasti Zlatnícka dolina a v prístavisku na Batovom kanáli. Pani Balážiková, ktorá bola za svoju odbornú prácu v minulosti ocenená ministrom zdravotníctva SR, týmto darom významne prispieva k zvýšeniu bezpečnosti a pripravenosti nášho mesta. Srdečne ďakujeme.



Najstaršia občianka Skalice sa teší pevnému zdraviu

Pani Anna Mikulášová oslávila 101 rokov a stále žiari láskavým úsmevom i dobrotou v očiach. Pre nás všetkých je krásnym príkladom životnej sily i dlhého a naplneného života. Srdečne blahoželáme k tomuto vzácnemu jubileu a prajeme ešte veľa zdravia a dní prežitých v radosť. Živio!



Skaličania medzi laureátmi Ceny TTSK 2025

Medzi ocenenými Trnavského samosprávneho kraja tento rok nechýbali Július Koreszka in memoriam, športovec Tommy Hádlík a Fakultná nemocnica AGEL Skalica – Oddelenie klinickej mikrobiológie. Všetkým oceneným srdečne blahoželáme!

Všetko nejlepší, Jane! Jan Sauděk 90

Galéria u františkánov hostila po prvýkrát výstavu známeho českého fotografa Jana Saudka. Stalo sa tak pri príležitosti jeho vzácneho životného jubilea - 90 rokov. Vernisáž otvorila jeho manželka Pavlína, ktorej diela boli tiež súčasťou tejto výstavy.



75 rokov Základnej umeleckej školy Dr. Janka Blaha

Toto krásne výročie svojho založenia oslávila škola jubilejným koncertom v jezuitskom kostole, kde svoje nadanie predviedli nielen jej žiaci, ale aj žiaci z partnerských miest Velká Bíteš, Uherský Ostroh a Senec. Pestrý program nadchol návštevníkov a pripomenul, prečo je škola miestom, kde sa rodia viaceré talenty. Dlhodobo patrí medzi najlepšie inštitúcie v republike, a preto srdečne ďakujeme všetkým – žiakom i pedagógom – ktorí sa podieľali na budovaní jej dobrého mena.

Jesenná kvapka krvi

Vo veľkej zasadačke Mestského úradu Skalica sa 14. októbra uskutočnil prvý ročník dobročinného podujatia Jesenná kvapka krvi pod záštitou primátorky mesta Olgy Luptákovvej. Podujatie prebehlo v spolupráci s Mládežníckym parlamentom mesta Skalica a Národnou transfúznou službou SR. Ďakujeme všetkým, ktorí prišli darovať svoju krv. Darovali ste nádej a možno zachránili niečí život. Úprimné poďakovanie patrí aj celému tímu Národnej transfúznej služby SR - odbernému centru Trnava, že prišli medzi nás a umožnili nám tento výnimočný deň zrealizovať.



Aj pravidelným darcom patrí naša vďaka

Primátorka prijala v utorok 18. novembra v priestoroch obradnej miestnosti dobrovoľných darcov krvi. V mene mesta sa im poďakovala za ich šlachetnú a nezištnú pomoc, ktorá je pre ostatných skutočnou inšpiráciou. Pozvaní darcovia krvi sa pri príležitosti slávnostného prijatia zapísali do Pamätnej knihy mesta Skalica.





Strašidelná záhrada

V nedeľu 26. októbra sa uskutočnil prvý ročník podujatia Strašidelná františkánska záhrada! Za touto netradičnou akciou stojí ochotnícke divadlo B.Ú.D.A., ktoré v spolupráci s Turistickou informačnou kanceláriou pripravilo rôzne tematické stanoviská – deti aj dospelí si mohli prezrieť cintorín, Freddyho Krugera, krampusov, strašidelných klaunov, ale aj psychiatrické oddelenie či skutočné pohrebnícke auto. Ďakujeme Eve Masarykovej za krásne zachytené momenty.



O čom rokovali poslanci

V období od posledného vydania magazínu sa uskutočnili tri zasadnutia mestského zastupiteľstva — 10. septembra, 30. októbra (s pokračovaním 10. novembra) a 19. novembra. Poslanci na nich prerokovali viacero významných bodov týkajúcich sa rozvoja a fungovania mesta. V nasledujúcom texte prinášame súhrn najdôležitejších rozhodnutí.

autor Juraj Chovanec

Poslanecký zbor schválil

- ➔ vysporiadanie pozemkov pod stavbou čerpacej stanice vody
- ➔ predaj pozemku v RO Zlatnícka dolina pre účel výstavby transformačnej stanice
- ➔ návrh na zmenu Zásad hospodárenia a nakladania s majetkom mesta Skalica
- ➔ správu hlavného kontrolóra o výsledkoch kontrol
- ➔ návrh na zmenu Štatútu mládežníckeho parlamentu mesta Skalica – Dodatok č. 1
- ➔ návrh na schválenie mimoriadnej dotácie pre Tenisový klub TK 77 Skalica
- ➔ návrh Zadania územného plánu zóny Vlčie hôrky
- ➔ návrh plánu kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra na I. polrok 2026
- ➔ návrh VZN o určení miesta a času zápisu dieťaťa na plnenie povinnej školskej dochádzky v základných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Skalica
- ➔ návrh VZN o určení školských obvodov na území mesta Skalica

- ➔ návrh VZN o niektorých podmienkach držania psov na území mesta Skalica, ktorým sa mení a dopĺňa Všeobecne záväzné nariadenie Mesta Skalica č. 2/2015 o niektorých podmienkach držania psov na území mesta Skalica
- ➔ návrh VZN o zákaze požívaní alkoholických nápojov na verejne prístupných miestach na území mesta Skalica, ktorým sa mení a dopĺňa Všeobecne záväzné nariadenie Mesta Skalica č. 1/2015 o zákaze požívaní alkoholických nápojov na verejne prístupných miestach na území mesta Skalica
- ➔ zaradenie územia mesta Skalica do verejno-súkromného partnerstva Partnerstvo pre Horné Záhorie o. z., ktoré sa uchádza o udelenie štatútu MAS pre programové obdobie Strategického plánu Spoločnej Poľnohospodárskej politiky 2023 2027 (SP SPP 2023-2027)
- ➔ návrh na zrušenie Spoločného obecného úradu zriadeného zmluvou zo dňa 1.3.2003 - dohodou a návrh na zriadenie Spoločného obecného úradu - Spoločného stavebného úradu Skalica

- ➔ návrh na schválenie výšky nájomného a tvorby fondu opráv bytových domov vo vlastníctve mesta Skalica v súvislosti s prepočítaním hodnoty bytov v zmysle vyhlášky MD SR č. 281/2024 Z. z.



foto Beata Tokošová

Zobral na vedomie

- ➔ výročné správy a správy o hospodárení našich základných škôl, mestských organizácií, CVČ aj informatívnu správu o letnej turistickej sezóne 2025

Rozpočet 2026:

Veľké investície a žiadne zvyšovanie daní

Rok 2026 bude pre Skalicu rokom veľkých investícií a zároveň stabilného hospodárenia. Budeme pokračovať v projektoch, ktoré výrazne zlepšia infraštruktúru aj verejný priestor, a zároveň nebudeme zvyšovať miestne dane ani poplatok za komunálny odpad. Príjmy mesta, vrátane finančných operácií, sú naplánované vo výške 48,22 milióna eur a výdavky na 48,12 milióna eur, čo znamená, že rok by sme mali zakončiť s prebytkom 97.814 eur.

Skalica v investičnom rozkvet

Rok 2026 nadviaže na najväčšie investičné aktivity v histórii mesta, pre ktoré sme získali **finančné prostriedky v objeme takmer 6 miliónov eur**.

Medzi hlavné projekty patrí revitalizácia lesoparku Hájek, obnova Mestskej budy, nové cyklotrasy na uliciach Koreszkova, Pplk. Pljuša a Jurkoviča či výstavba detských a športových ihrísk na sídliskách Pod Hájkom a SNP. Nezabúdame ani na naše kultúrne dedičstvo – pustíme sa do dlhoočakávanej komplexnej opravy Gvadányiho kúrie a rekonštrukciou prejde aj kaplnka sv. Alžbety na Štíborné. Čakáme ešte na vyhodnotenie našich projektových zámerov – a ak získame financie, pustíme sa do cyklotrasy Skalica – Sudoměřice a opravy športohotela pri zimnom štadióne.

Viac noviniek k aktuálnym investíciám a plánovaným projektom sa dočítate na strane 24.



Opravíme cesty, chodníky a čaká nás aj tretia tematická zastávka

V pláne na budúci rok sú aj rekonštrukcie miestnych komunikácií, do ktorých investujeme vyše 400-tisíc eur. Zameriame sa najmä na ulice Meňhartka, Priečna a Bulharská, ktoré sú dlhodobo v havarijnom stave. Okrem veľkých projektov chystáme aj viaceré menšie zámery – pribudne napríklad ďalšia tematická zastávka venovaná významným skalickým osobnostiam, po Fifinovej zastávke a nedávno otvorenej zastávke otca Antona Srholca.

Sme pripravení na splatenie záväzku voči spoločnosti Grafobal, a.s.

Rok 2026 prináša aj výzvy. Jednou z nich je splatenie záväzku voči spoločnosti Grafobal, a.s. z roku 2015 vo výške 1,5 milióna eur. Počítame s vyrovnaním tohto záväzku kombináciou realizingu a príjmov z predaja prebytočného mestského majetku. Vedenie mesta zároveň pokračuje v rokovaníach s veriteľom. Radnica, na základe odporúčania ekonomickej komisie, navrhla uzatvorenie splátkového kalendára, ktorý by umožnil rozloženie záväzku na tri roky. V prípade dosiahnutia dohody by tak bolo možné splatiť celý záväzok postupne, bez zafarbenia mestského rozpočtu v jednom rozpočtovom období.

Celková zadlženosť mesta (zákonný limit je 60%)

18%

Dlhová služba (zákonný limit je 25%)

8%

INEKO hodnotí: Skalica patrí medzi mestá s najlepším hospodárením

Skalica si aj v roku 2024 udržala výborné finančné zdravie podľa hodnotenia Inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO). **Mesto získalo 5 zo 6 bodov a obhájilo 32. priečku spomedzi 141 slovenských miest – svoje historicky najvyššie a najlepšie umiestnenie.** Toto nezávislé a odborné hodnotenie potvrdzuje, že Skalica dokáže zachovať finančnú stabilitu a zodpovedné hospodárenie aj počas náročného obdobia rozsiahlych investícií.

Momentálne mesto čerpá viaceré úvery na spolufinancovanie historicky najväčších projektov, realizovaných aj vďaka prostriedkom Európskej únie a štátu. Napriek tomu celková zadlženosť mesta nepresiahne 18%, čo je výrazne pod zákonným limitom 60%. Dlhová služba zostáva taktiež v zdravom rozpätí a neprekročí 8% z povolených 25%.

Čaká nás historicky prvé miestne referendum

Medzi kľúčovými témami mestského zastupiteľstva bola aj petícia za miestne referendum o výstavbe spaľovne komunálneho odpadu. Už na jar poslanci a vedenie mesta avizovali, že o tejto otázke rozhodnú priamo občania, a na tento účel v máji schválili potrebné financie v mestskom rozpočte. O niekoľko týždňov neskôr však vznikla občianska iniciatíva, ktorá začiatkom septembra predložila petíciu.

13.12.
od 7:00 do 20:00

PREROKOVANIE PETÍCIE

Komisia, zložená zo všetkých 19 poslancov a primátorky, prerokovala petíciu v zákonnej lehote 60 dní. Z 3 948 doručených podpisov bolo 3 704 platných, čo však nestačilo na zákonom stanovené 30% kvórum - 3 819 podpisov. Petícia tak nenaplnila všetky zákonom stanovené náležitosti.

VYHLÁSENIE REFERENDA

Keďže petícia nedosiahla požadované kvórum, mestské zastupiteľstvo splnilo svoj sľub občanom a samo vyhlásilo referendum, na ktoré už malo od jari vyhradené finančné

prostriedky. Poslanecký zbor zároveň určil komplexnú otázku, ktorá **vylučuje výstavbu spaľovne pre akéhokoľvek investora na celom katastrálnom území mesta Skalica**. Nevztahuje sa teda len na aktuálny zámer Centra ekologického hospodárstva a spoločnosť GGES a.s.

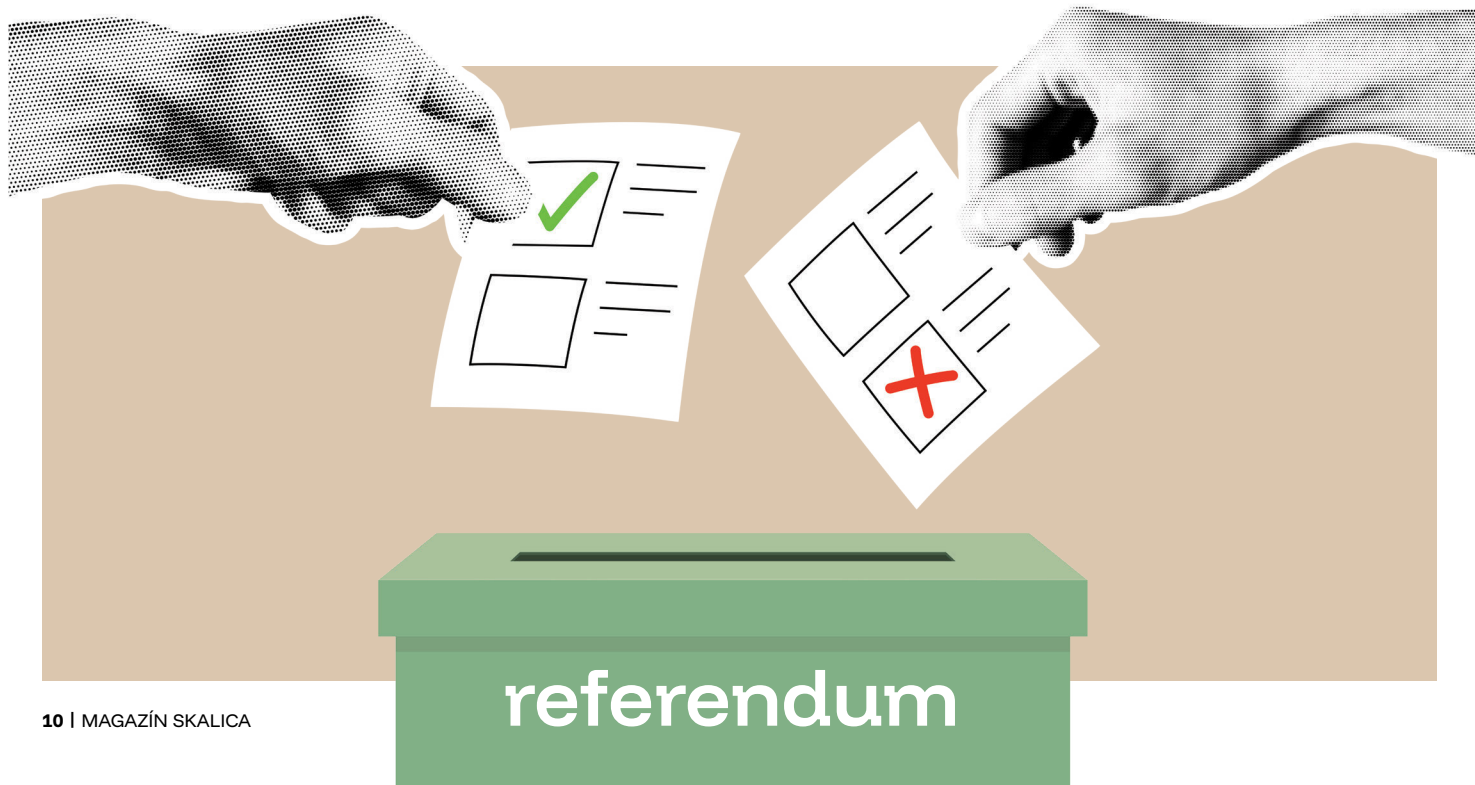
Znenie referendovej otázky: „**Súhlasíte s výstavbou Zariadenia na energetické zhodnocovanie komunálneho odpadu v katastrálnom území mesta Skalica?**“

Referendum sa uskutoční v sobotu 13. decembra 2025 od 7:00 do 20:00 hod. Vybraný termín rešpektuje pôvodný zámer občianskej iniciatívy a zohľadňuje zákonnú lehotu 90 dní – keby predložená petícia dosiahla požadované zákonné kvórum, referendum by sa konalo koncom novembra alebo začiatkom decembra. Poslanci zároveň schválili určenie volebných okrskov a do miestnej volebnej komisie delegovali aj dvoch členov petičného výboru, aby v zmysle zákona

mohli kontrolovať priebeh samotného referenda. Všetky informácie k referendu boli počas uplynulých dvoch týždňov doručené každému obyvateľovi do jeho poštovej schránky a sú k dispozícii aj na webovom sídle mesta – www.skalica.sk

FAKTY O POČTE PODPISOV

Na zasadnutí mestského zastupiteľstva dňa 30. októbra petičný výbor uviedol, že nemal informáciu o správnom počte podpisov potrebných pre vyhlásenie referenda. Naznačil, že mestský úrad im tieto údaje neposkytol. **V skutočnosti však petičný výbor úrad o tieto informácie nikdy nepožiadaval, hoci mal kedykoľvek možnosť tak urobiť.** Správne zistenie počtu podpisov je výhradne na zodpovednosti petičného výboru - keby úrad žiadosť dostal, poskytol by mu tieto informácie rovnako ako každému inému občanovi. Preto je potrebné túto situáciu uviesť na pravú mieru.





LACNEJŠÍ ODPAD NESTAČÍ

M

esto Skalica v záujme
transparentnosti
sprístupňuje
občanom pred

referendom všetky dostupné
informácie o projekte Centra
ekologického hospodárstva.
Už v predchádzajúcom vydaní sme
zverejnili výsledky odborných
štúdií týkajúcich sa prevádzky
zariadenia, dopravy, hluku a ďalších
faktorov, ktoré sú súčasťou
hodnotenia v procese posudzovania
vplyvov na životné prostredie (EIA).

Jedným z dôležitých aspektov tohto projektu
sú aj potenciálne benefity, ktoré by mohli
vzniknúť v prípade jeho realizácie. Ak by malo
Centrum ekologického hospodárstva v Skalici
vyrásť, musíme mať jasnú predstavu o tom,

aké priame výhody by z toho mesto a jeho
obyvatelia mohli mať. Poslanci a vedenie
mesta preto absolvovali niekoľko rokovaní s
investorom, zameraných na konkrétne oblasti
- energetiku, školstvo, športoviská aj
komunitný život. Vyrokovane benefity, ktoré
z týchto diskusií vzišli, mesto k ničomu
nezaväzujú, sú však konkrétnou ponukou v
prípade, ak by sa projekt zrealizoval. Faktom
zostáva, že len samotná bezplatná likvidácia
odpadu poslancom nestačí. Primárnym
cieľom je, aby mesto z projektu vyťažilo
maximum a zabezpečilo si v regióne
bezkonkurenčné výhody.

**Zverejňujeme súpis vyrokovanych benefity
pre Mesto Skalica, súvisiacich so zámerom
výstavby Centra ekologického hospodárstva,
ktoré boli radnici doručené oficiálnou poštou
dňa 12. novembra 2025 spoločnosťou GGES,
a.s. so sídlom Sasinkova 2635/5, Bratislava.**

aké sú ďalšie benefity?



BEZPLATNÁ LIKVIDÁCIA ODPADU

Ak by zariadenie ZEVO vzniklo,
obyvatelia by mali spracovanie
komunálneho odpadu počas celej
jeho životnosti zdarma. Spracovanie
odpadu je súčasťou poplatku, ktorý
občania platia mestu. Ak by mesto
vďaka ZEVO za spracovanie odpadu
neplatilo, premietlo by sa to do
celkového poplatku za komunálny
odpad, ktorý by pre Skaličanov
zostal dlhodobo (oveľa) nižší než v
iných mestách.

1



TEPLO PRE ŠKOLY AJ MESTSKÉ BUDOVY

Spoločnosť GGES plánuje zabezpečiť
dodávku tepla do kľúčových
mestských budov vrátane zimného
štadióna, základných škôl Mallého
a Vajanského, Kina Sloboda,
futbalového štadióna či budovy
Okresného úradu, a to v horizonte
troch rokov od spustenia zariadenia
do plnej prevádzky. Teplo by bolo
dodávané v závislosti od technických
možností pripojenia a energetickej
spotreby budov. Cena tepla by bola
35 €/MWh v prvom roku a následne
by sa upravila podľa inflácie,
maximálne však do sumy
45 €/MWh.



KOMUNITNÝ FOND ZEVO SKALICA

Spoločnosť GGES by spolu s mestom
vytvorila komunitný fond, ktorý by
podporoval organizácie v meste -
šport, kultúru, mládež aj seniorov.
Investor by do mestského rozpočtu
každoročne prispel sumou 150 000 €.
O tom, ako by boli tieto prostriedky
z fondu prerozdelené, by
rozhodovalo výlučne mesto.
Uvedená čiastka 150 000 € by sa
taktiež každoročne upravovala
podľa inflácie, aby si držala
pôvodnú hodnotu.

3



DOPLNKOVÉ VEREJNÉ INVESTÍCIE

Spoločnosť GGES plánuje po spustení ZEVO investovať až 500 000 € do verejných projektov. Prioritne by išlo o vybudovanie minimálne 40 parkovacích miest, úpravu zelených plôch a výmenu plotu pri krytej plavárni, ako aj o opravu prístupových komunikácií či protihlukových a protiprašných pásov v dotknutých uliciach.

4



VYBUDOVANIE KRYTEJ PLAVÁRNE

Spoločnosť GGES ponúka po spustení ZEVO vybudovanie krytej plavárne v areáli bývalého mestského kúpaliska. Plaváreň by mala 25-metrový bazén, saunu a priestory pre rodiny s deťmi. Jej konečná podoba by bola výsledkom diskusie s obyvateľmi a dohody mesta s investorom. GGES plánuje vo svojej réžii zabezpečiť vykurovanie plavárne a je pripravená založiť spolu s mestom samostatnú spoločnosť na jej prevádzku.

5



LETNÝ AKVAPARK V ZLATNÍCKEJ DOLINE

Po spustení ZEVO by spoločnosť GGES pristúpila aj k rekonštrukcii prírodného kúpaliska v Zlatníckej doline. V rámci modernizácie by vymenila opotrebované fólie v bazénoch a prebudovala areál na letný akvapark pre rodiny s deťmi - vrátane tobogánu, šmyklaviek a detského ihriska. Rekonštrukcia by bola hradená investorom a po dokončení by výsledky stavebných prác boli bezodplatne prevedené do vlastníctva mesta.

6



vizualizácie -
architektonická a projekčná
kancelária Acrea s.r.o.





Historický organ Vincenta Možného našiel nový domov

Skalica mu dala priestor aj hlas

autor Sára Surová

foto David Rájecký / Peter Kanda / Miroslav Mindáš / organy.hc.sk

Organ je často označovaný za kráľa hudobných nástrojov pre svoju majestátnosť, silu a schopnosť

imitovať zvuk mnohých iných nástrojov. Mesto Skalica sa môže pýšiť tým, že získalo vzácny historický organ Vincenta Možného. Tento jedinečný nástroj, pôvodne inštalovaný v roku 1880 v korunovačnom Dóme sv. Martina v Bratislave, bol v roku 2007 rozobraný a prevezený do Skalice. Od roku 2016 začalo postupne jeho reštaurovanie a inštalácia v Jezuitskom kostole sv. Františka Xaverského pod dohľadom Bratislavskej arcidiecézy. Pre verejnosť prvýkrát zaznel v septembri 2025 počas 20. ročníka medzinárodného festivalu sakrálny a organovej hudby Musica Sacra Skalica.

Akustika kostola, ktorú chvália aj odborníci

Jezuitský kostol sv. Františka Xaverského v Skalici neslúži náboženským účelom. Patrí mestu a využíva sa ako kultúrny priestor s výnimočnou akustikou, podľa odborníkov jednou z najlepších v rámci obdobných chrámov v strednej Európe. O pôvodnom organe nie sú presné informácie. V roku 2011 prešiel kostol rekonštrukciou a v novembri 2012 získal významné ocenenie ministra kultúry „Kultúrna pamiatka roka 2011 – Fénix“. Dnes sa kostol pýši dvomi organmi – menší anglický organ z dielne Alberta Keatsa inštalovaný v jednej z bočných kaplniek kostola a organ Vincenta Možného inštalovaný na chóre. Oba organy po reštaurovaní postavila dielňa reštaurátora historických organov Jána Valoviča.

Organ, ktorý našiel svoj hlas v Skalici

Organ Vincenta Možného je najväčším nástrojom, ktorý slovenský organár Vincent Možný postavil a zároveň patrí medzi najväčšie organy postavené na Slovensku v 19. storočí. V bratislavskej katedrále prišlo k rozhodnutiu, že tomuto historickému nástroju treba nájsť nové, vhodnejšie pôsobisko, nakoľko na jeho miesto pribudne nový moderný organ, ktorý bude lepšie zodpovedať technickým a akustickým požiadavkám. Zaujímavé je, že keď bol pôvodne inštalovaný, uprednostnili sa potreby veľkého chrámového zboru a orchestra. Tie si vyžadovali čo najviac miesta na chóre, a tak organ musel „ustúpiť“ do úzkej výklenkovej niky pod vežou. Okrem toho sa do zadnej steny kostola osadilo nové ozdobné neogotické okno, ktoré nesmelo zostať zakryté. Aby organ neprekážal vo výhlade na toto okno, jeho konštrukcia bola rozdelená na dve oddelené skrine, umiestnené po stranách výklenku, čo výrazne zhoršilo jeho zvuk. Hoci ide o technickú aj kultúrnu pamiatku, nikdy nemohol naplno ukázať svoj potenciál. Organ bol napokon oficiálne odovzdaný mestu Skalica. Darovaciu zmluvu podpísal bratislavský arcibiskup metropolita Mons. Stanislav Zvolenský, ktorý zavítal na tohtoročné slávnostné mestské zastupiteľstvo a osobne si pozrel nové umiestnenie historického nástroja. „Cesta rekonštrukcie a hľadania vhodného miesta bola pomerne dlhá, ale nakoniec prišlo k šťastnému rozhodnutiu. Keď som organ videl a počul v jezuitskom kostole, utvrdilo ma to, že ozaj je tá voľba správna a v Skalici sa mu našlo veľmi vhodné miesto. Hoci bol jezuitský kostol odovzdaný na svetské používanie, a nie je to

sakrálny priestor, je to priestor, ktorý má vynikajúcu akustiku. Umiestnením nádherného nástroja práve sem, sa tento priestor povzniesol. Ľudia tu budú mať krásne umelecké zážitky,“ uviedol Mons. Stanislav Zvolenský.

Z podvežia do srdca chrámu

Na 145 ročný organ Vincenta Možného zahral počas slávnostného zasadnutia mestského zastupiteľstva slovenský organista, skladateľ, pedagóg a organizátor organových festivalov na Slovensku Mgr. art. Stanislav Šurin, PhD. Pred dvadsiatimi rokmi v spolupráci s mestom založil festival Musica sacra Skalica, v rámci ktorého zaznelo už takmer 100 koncertov. Hra na organ nie je len o samotnom nástroji, ale aj o priestore, v ktorom znie. „V Katedrále sv. Martina v Bratislave som na tomto organe 4 roky dennodenne hrával ešte ako študent a potom veľakrát ako hlavný cirkevný hudobník Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy. Bol som zvedavý, ako bude znieť na novom mieste. Rozdiel vo zvuku je vďaka úplne diametrálnemu umiestneniu organa niekoľkonásobne lepší. V katedrále bol organ umiestnený pod vežou ako zavretá kniha v polici. V Skalici celý píšťalový fond smeruje do kostola ako veľká otvorená partitúra. Akusticky znie organ na novom mieste vynikajúco. Čo sa architektúry týka, báli sme sa, že neogotická skriňa bude v diskrepancii s barokovým interiérom kostola. Nakoniec organ aj vizuálne interaguje s interiérom v príjemnej harmónii.“ V rámci svojich povinností mal Šurin na starosti stavbu nového organa pre katedrálu, ako aj riešenie nového umiestnenia starého organa. „Pri hľadaní vhodného miesta pre starý organ sme

s kolegom Martinom Bakom prešli celé Slovensko, až sme sa napokon vrátili do Skalice a opätovne premerali chór jezuitského kostola. Pamätám si, ako sme sa zhodli na tom, že sem sa určite organ zmesť, akurát sa nebudú môcť dvere na chór otvoriť úplne dokorán. Potom som s návrhom išiel za vtedajším primátorom Stanislavom Chovancom, s ktorým sme sa dobre poznali už z predchádzajúcich projektov organov v Skalici a festivalu Musica sacra Skalica. Môj návrh okamžite privítal. Je mi veľmi ľúto, že sa tejto udalosti nedožil, pretože práce na organe meškali 6 rokov. Bol by na to určite patrične hrdý,“ spomína Šurin. Na tento nástroj sa viaže bohatá hudobná história Bratislavského dómu a jeho Cirkevno-hudobného spolku. **„S organom prišli do kontaktu slávni skladatelia ako Franz Liszt či Franz Schmidt. Do Skalice teda s organom samotným prišla aj významná časť hudobných dejín,“** dodáva.

Náročné reštaurovanie

„Demontáž nástroja v roku 2007 s vypracovaním Návrhu na reštaurovanie realizoval Vladimír Gazdík. Časti organa boli uložené na štyroch rôznych miestach v rámci vtedajšej Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy,“ vysvetľuje reštaurátor Ján Valovič, ktorý v Skalici od roku 2004 realizoval viacero významných projektov. S podporou Mesta Skalica rekonštruoval organ v Evanjelickom kostole i v kostole františkánov, spolupracoval pri stavbe nového nástroja do historickej skrine z roku 1649 vo Farskom kostole sv. Michala a v roku 2011 uskutočnil transfer, reštaurovanie a stavbu anglického nástroja. Práve on bol spolu s Mgr. art. Petrom Gregvorkom v roku 2015 poverený pokračovaním reštaurátorských prác na novom organe – Gregvorek sa venoval organovej skrini a Valovič reštaurácii a stavbe nástrojovej časti. Montáži zreštaurovaných komponentov na jezuitskom chóre predchádzali viaceré práce v gescii Mesta Skalica. **Demontovaná bola jestvujúca podlaha a osadená masívna kovová konštrukcia projektovaná na hmotnosť nástroja, ktorá je odhadovaná na 12 ton.** Prípravné práce boli ukončené na jeseň 2017. Postupne boli komponenty skrine a nástrojovej časti reštaurované a podľa nového projektu umiestnenia nástroja i osádzané. „Medzi najnáročnejšie práce patrilo reštaurovanie dvanástich vzdušníc, na ktorých je osadených 1976 drevených a kovových píšťal. Medzi hracím stolom a vzdušnicami sa pod podlahou chóru nachádza mimoriadne zložitá sústava tiahel pre ovládanie 34 registrov a všetkých 135 klávesov,“ približuje Valovič. Po vzájomnej

dohode zúčastnených strán bol organ komisionálne odovzdaný 11. októbra 2024.

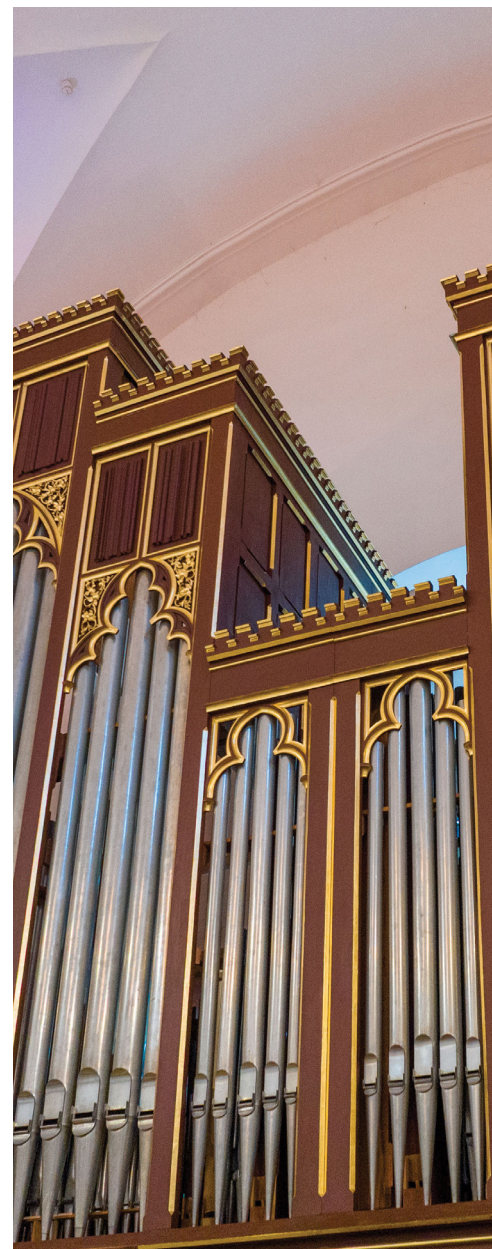
Dva hudobné klenoty jezuitského kostola

„Organ Vincenta Možného je typickým organom 19. storočia, ako sa stavali v našej časti monarchie a napriek tomu, že má až 34 registrov, jazykové registre tu absentujú, čo je škoda. Ale taký bol vtedy v 19. storočí v našich končinách úzus,“ uvádza Šurin. Okrem hlavného organa sa v Jezuitskom kostole nachádza aj menší nástroj z anglického mesta Sheffield, ktorý mesto zakúpilo v roku 2008. Spolu s novým organom vznikli približne v rovnakom období a teda nesú prvky romantického organového ideálu. „Menší organ má 11 registrov a predsa obsahuje tzv. jazykový register (hoboj),“ dodáva.

Hudba, ktorá zostáva v meste aj v ňuďoch

„Demontáž nástroja v roku 2007 s v Umelec s hlbokým vzťahom k duchovnej hudbe a majster organu, Stanislav Šurin, nie je v Skalici neznámym menom. Jeho majstrovstvo pravidelne zaznieva na organových koncertoch, ktoré významne obohacujú kultúrny život mesta. S mestom Skalica ho spája množstvo silných umeleckých okamihov. „Ako interpret rád spomínam na inauguračné koncerty nového organa v kostole sv. Michala a po reštaurovaní jezuitského kostola, uvedenie mojej omše či záverečný koncert tohtoročného festivalu Musica Sacra Skalica so súborom Solamente naturali,“ hovorí organista. Ako organizátor je hrdý na to, že Skalica privítala vynikajúcich svetových organových interpretov, medzi nimi organistu Notre Dame v Paríži Vincenta Duboisu, Japonku Ai Yoshidu, Slovenku Moniku Melcovú či Američana Davida di Fiore. „K jedinečným hudobným udalostiam patria aj koncerty s českým moderátorom Marekom Ebenom a organistom Tomášom Thonom v rámci festivalu MSS. Za 20-ročnú podporu festivalu Musica sacra Skalica sa chcem poďakovať Stanislavovi Chovancovi in memoriam a jeho nasledovníkom. Moja vďaka za úžasnú spoluprácu patrí vedúcej referátu kultúry pani Jane Koutnej a jej tímu,“ dodáva organista Šurin.

Skalica však neoslovuje len hudbou. Svedčia o tom aj slová arcibiskupa Zvolenského, ktorý v závere odkázal Skaličanom: „Skalica je krásne mesto svojou architektúrou, ale najmä ľuďmi. Vždy tu stretávam ľudí s dobrým srdcom a veľkou ľudskosťou. Prajem im, aby si to uchovali a rozvíjali ďalej.“





bratislavský arcibiskup metropolita
Mons. Stanislav Zvolenský



pôvodné umiestnenie
organu v Dóme sv. Martina





Zastávka s posolstvom: *Skalica si uctila Antona Srholca*

Na Jednoradovej ulici pribudla nová autobusová zastávka, ktorá nesie spomienku na otca Antona Srholca – skalického rodáka, kňaza a človeka, ktorý celý svoj život zasvätil službe druhým. Prechádzajúcim ponúka nielen prístrešie, ale aj priestor na tiché zamyslenie.

autor Juraj Chovanec
foto Beata Tokošová

Otvorenie sa uskutočnilo v pondelok 17. novembra, symbolicky v deň výročia Nežnej revolúcie, za účasti blízkej rodiny i vedenia mesta. „Zastávka je pre mňa znak vďaka a úcty k bratovi, iste si to zaslúži. Je to od mesta veľmi pekný čin.“ povedal emeritný primátor Michal Srholec, brat Antona Srholca. „Môj brat celý život vedel rozdávať a žiť pre druhých, bol veľkým propagátorom duchovného života. A táto zastávka ten jeho životný odkaz pripomína - je to pekná názorná vec, používaná každý deň. Nie je to kniha, ktorú založíme do regálu. Aj keď len niekto autom prejde okolo, už to stačí, aby mu to pripomenulo bratov život a jeho hodnoty.“

Nová zastávka zachytáva štyri etapy jeho života a pripomína hodnoty a myšlienky, ktoré ho formovali. Projekt vznikol v úzkej spolupráci s rodinou, najmä s pani Martou Bariak Košíkovou z nadácie ANTÓNIO, ktorá pokračuje v odkaze otca Srholca. „Veľmi sa mi páči, že si Skalica pripomína významné osobnosti mesta. Už prvá zastávka pána učiteľa Fürstenzellerera bola krásna.“ Na otázku, ktorá z myšlienok otca Srholca sa jej páči

najviac, povedala: „Z jeho denníkov mám všetky zápisky, a najviac ma oslovuje tá, ktorá je vyobrazená aj na zastávke: **Boha sa dotýkaš, keď lámeš chlieb a s ním dávaš srdce. Môžeš prežiť zázrak, že chleba neubudlo a láska sa násobí.**“

Dizajn zastávky je vytvorený zo záberov fotografa Matúša Zajaca i snímok z rodinného archívu, za ktorých poskytnutie veľmi pekne ďakujeme. Samotnú realizáciu zabezpečila spoločnosť INGENIO a úpravu priestoru a okolia koordinovala naša Správa mestského majetku. Projekt sa financoval kombinovane – z vlastných zdrojov mesta aj s podporou Trnavského samosprávneho kraja.

„Teší ma, že sa nám podarilo otvoriť už druhú takúto zastávku – myslím si, že sme vytvorili naozaj krásnu tradíciu, v ktorej budeme pokračovať aj na budúci rok“ povedala primátorka Oľga Luptáková. „Chceme ukázať, že aj takýmto malým zásahom dokážeme skrášliť priestor okolo nás a ak si pri tom môžeme pripomenúť aj naše skalické osobnosti, má to pre nás ešte väčší zmysel.“

An aerial photograph of a large, rectangular green roof. The roof is covered in a dense layer of green vegetation, with several white pipes and small structures protruding from it. The roof is bordered by a white parapet wall. In the background, a residential area is visible, featuring a mix of modern multi-story apartment buildings with red and white facades, and older, smaller houses with red-tiled roofs. There are trees and a clear blue sky in the distance.

Investícia do detí

je investícia
do našej budúcnosti

autor Juraj Chovanec
foto Peter Kanda / Peter Tokoš

01

ZŠ STRÁŽNICKÁ MÁ NOVÚ ZELENÚ STRECHU

Tento veľký projekt je našim oneskoreným darčekom k 50. výročiu školy. Nová zelená strecha zlepšuje mikroklimu a zároveň zachytáva dažďovú vodu v nádrži a vsakovacom objekte. Mesto tým nielen vyriešilo havarijný stav pôvodnej strechy, ale vďaka 100-percentnej dotácii dokázalo vybudovať novú vegetačnú bez vlastných nákladov. Okrem toho sme cez leto opravili aj chodník po celom obvode školy. Spolu s minuloročnou rekonštrukciou ulice Na skale tak ožila nielen budova, ale aj jej príľahlé okolie.



02

AJ NA VAJANSKÉHO SA STRECHA ČOSKORO ZAZELENÁ

Na plochých častiach školy vzniká vegetačná vrstva, ktorá zlepší mikroklimu, zníži náklady na energiu a pomôže pri zbere dažďovej vody pre zalievanie areálu. Projekt dokončia ešte počas tohto roka.

03

ÚSPORA ENERGIE AJ NOVÝ SVIEŽI VZHLAD

ZŠ Mallého pomaly finišuje s kompletným zateplením svojej budovy. Nová fasáda vdýchla škole život a mnohých určite poteší, že pôvodné maľby zostali zachované. Na konci tohto projektu nás čaká úspora energie až na úrovni 58,64%!



Prerod parkovísk

Opravujeme staré, budujeme nové

Parkovisko Pod Hájkom



Tri mestské parkoviská na uliciach Pod Hájkom, L. Svobodu a Dr. Clementisa dostali nový život. Starý opotrebovaný povrch nahradil priepustný, ktorý lepšie zvláda dažďovú vodu a zlepšuje mikroklimu v okolí. Samotné okolie sme skrášlili aj novou zeleňou - celkovo sme vysadili 21 ks stromov, 20 ks trvaliek, 304 ks okrasných tráv a 252 m² parkového výsevu.

Parkovisko Záhradná



Parkovisko Mallého



Okrem rekonštrukcií sme sa postarali aj o nové parkovacie plochy. Jednu sme vybudovali na ulici Mallého a ďalšie dve vznikajú na ulici Záhradná. Spolu tak pribudne vyše 40 nových parkovacích miest.



Lavičky

s novým nádychom

KROK ZA KROKOM K VÁŠMU POHODLIU

V meste pokračuje aj obnova verejných lavičiek – krok za krokom, podľa harmonogramu a možností rozpočtu. Tento rok sme opravili lavičky na sídliskách Lúčky a Dr. Clementisa, ale aj v celej hornej časti Potočnej ulice. Každoročne meníme poškodené drevené časti a pripravujeme nové opravy aj na budúci rok – napríklad na Koreszkovej ulici či na celom sídlisku Trávniky. Obnova verejných priestorov je dlhodobý proces, ale výsledok stojí za to.



Práce v plnom prúde:

Lesopark Hájek aj Mestská búda menia svoju tvár



Dva projekty, na ktoré sme dlhé roky čakali, sa konečne rozbehli na plné obrátky! V Hájkú boli odstránené všetky pôvodné povrchy a minulosťou sú už aj ošarpané pódia – malé i veľké. Pred príchodom zimy navyšiac stihli pracovníci dokončiť všetky kľúčové výkopové práce a začala aj výstavba obvodového múru smerom do svahu. Veľké zmeny nastali tiež v Mestskej búde. Prístavba hlavnej budovy je už hotová a nad hlavou sa pýši úplne nová strecha. V najbližších mesiacoch a s príchodom jari pribudnú ďalšie viditeľné zmeny, ktoré postupne pretvoria obe miesta na novú pýchu Skalice. Ak pôjde všetko podľa plánu, projekt bude dokončený najneskôr na jeseň budúceho roku.



Ako sú na tom *ďalšie.* projekty?



ZAVEDENIE SYSTÉMU MNOŽSTEVNÉHO ZBERU ZKO

Čakáme na podpis zmluvy o poskytnutí NFP, ktorý nám bol schválený.

**Predpokladaný
začiatok prác:
rok 2026**



KOMPLEXNÁ OBNOVA GVADÁNYIHO KÚRIE

Čakáme na ukončenie kontroly verejného obstarávania.

**Predpokladaný
začiatok prác:
1. štvrtrok 2026**



OBNOVA ŠTÍBORA A KAPLNKY SV. ALŽBETY

V súčasnosti prebieha verejné obstarávanie na dodávateľa rekonštrukčných prác.

**Predpokladaný
začiatok prác:
prvý polrok 2026**



OBNOVA A VYBUDOVANIE ŠPORTOVÍSK NA SÍDLISKÁCH SNP A POD HÁJKOM

Stavenisko bolo odovzdané a práce by mali čoskoro začať.



VYBUDOVANIE CYKLOTRASY NA UL. KORESZKOVA, JURKOVIČOVA A PPLK. PLJUŠŤA

Stavenisko bolo odovzdané a práce by mali čoskoro začať.



REŠTAUROVANIE BOČNÉHO OLTÁRA PANNY MÁRIE BOLESTNEJ V PAULÍNSKOM KOSTOLE – 3. ETAPA

Prebiehajú reštauračné práce.



REKONŠTRUKCIA ŠPORTHOTELA PRI ZIMNOM ŠTADIÓNE

Bola predložená žiadosť o dotáciu – čakáme na jej vyhodnotenie.



CYKLOCHODNÍK SKALICA (MONDO KOV KRÍŽ) – SUDOMĚŘICE

Bola predložená žiadosť o dotáciu – čakáme na jej vyhodnotenie.



naj

s vedúcim oddelenia strategického rozvoja

Michalom Čunderlíkom

01

NAJVÄČŠIA RADOSŤ ROKA

Čo vás tento rok najviac potešilo?

Teší ma všetko, čo sa nám s kolegami z mestského úradu podarí pre Skalicu a jej rozvoj urobiť. Či už ide o získanie financií na zaujímavé projekty, alebo o úspešnú realizáciu schválených zámerov. Veľkú radosť nám urobila kompletná rekonštrukcia MŠ Dr. Clementisa, ale aj viaceré projekty zamerané na verejné priestranstvá – parkoviská, autobusové zastávky či teraz aktuálne Hájek. Teší ma tiež rekonštrukcia všetkých základných škôl aj historických pamiatok, ako je Mestská búda alebo Lekáreň Milosrdných bratov. Toto všetko by mi ale nerobilo takú radosť, ak by som nemal po svojom boku skvelých kolegov. Sme dobrý kolektív naprieč všetkými oddeleniami.

02

NAJVÄČŠIA LEKCIA ROKA

Ktorý z projektov vám dal najviac zabrať?

Najväčším „orieškom“ bola určite rekonštrukcia MŠ Dr. Clementisa. Počas prác sa objavili nečakané problémy a havarijné stavy, ktoré bolo nutné okamžite riešiť, čo zároveň spôsobilo navýšenie nákladov na dokončenie projektu.

03

NAJMENŠÍ PROJEKT S VEĽKÝM EFEKTOM

Ktorý z tých menej nápadných projektov tento rok ukázal, že aj malé kroky dokážu spraviť veľký rozdiel pre mesto?

Za projekt, ktorý napriek menšiemu rozsahu priniesol veľký efekt, považujem jednoznačne vybudovanie expozície v objekte bývalej Lekárne Milosrdných bratov. Vytvorili sme priestor, ktorý mnohým Skaličanom oživí príjemné spomienky na minulosť a svojou krásou očarí aj mnohých návštevníkov mesta. Tento projekt považujem za veľmi vydarený, aj keď z hľadiska vynaložených financií patrí medzi tie menšie.

04

NAJVÄČŠIE OČAKÁVANIE

Na ktorý z projektov v budúcom roku sa osobne najviac tešíte?

Teším sa na viacero projektov, ktoré sa po menších či väčších prieťahoch konečne rozbehnú. Najväčšie očakávania mám ale od rekonštrukcie Gvadányiho kúrie, na ktorú sme čakali mnoho rokov. Počítam s tým, že projekt bude náročný a vzhľadom na historický charakter budovy môžu vzniknúť rôzne komplikácie. Po dokončení sa však určite stane ďalšou ozdobou skalického námestia.

05

NAJVÄČŠIA INŠPIRÁCIA Z INÝCH MIEST

Čo vás tento rok najviac inšpirovalo pri pohľade na iné mestá a ich projekty – o ktorom z projektov ste si povedali „toto chceme aj u nás“?

Aj keď sa nám darí získavať relatívne veľké dotačné prostriedky, existujú investície, ktoré iným môžeme len závidieť. Určite spomeniem Česko a jeho investície do Baťovho kanála, ktoré priniesli výrazný rozvoj, viditeľný aj v okolí moravských prístavov. Mrzí ma, že náš štát do prístavu neinvestuje, a musíme sa spoliehať len na európske fondy. Tu však narážame na veľké limity – v rámci projektu rozšírenia prístavu nemôžeme žiadať finančné prostriedky na všetko, čo považujeme za dôležité. Ide napríklad o zázemie pre gastro služby alebo veľký voľnočasový a herný priestor pre deti, ktorý by mohol lákať a potešiť návštevníkov.

06

NAJOSOBNEJŠIA VOĽBA „AK BY BOLA VOĽNÁ RUKA“

Ak by ste nemuseli riešiť rozpočet ani termíny, ktorý projekt by ste spustili ako prvý – a prečo práve tento?

Ak by som mal „voľnú ruku“, určite by som za veľmi zaujímavé považoval projekty rekonštrukcie mestskej tržnice, vybudovanie športového (voľnočasového) areálu pre rodiny s deťmi v Zlatníckej doline a samozrejme vybudovanie Mestského parku pod hradbami.

07

NAJZAUJÍMAVEJŠÍ DETAIL Z POZADIA PROJEKTOV

Aká informácia by ľuďi prekvapila, keby o nej vedeli?

Mnohí ľudia si bežne myslia, že v rámci projektov, ktoré boli oznámené / schválené, sa dlho nič nerobí. Boli by však veľmi prekvapení, ak by vedeli, ako dlho trvajú bežné úkony na strane poskytovateľov dotácií alebo v rámci verejných obstarávaní. Od podania žiadosti o dotáciu až po samotný podpis zmluvy a začiatok prác často prejde aj viac ako 1 rok. Takým aktuálnym príkladom je rekonštrukcia športového štadióna, kde na výsledok, či bude naša žiadosť o dotáciu schválená alebo nie, čakáme už vyše 9 mesiacov.

Slniečny víkend ukončil letnú turistickú sezónu v Skalici

V piatok 19. a sobotu 20. septembra 2025 si návštevníci užili ďalší ročník najväčšieho kultúrneho podujatia v meste Skalica. Za podujatím Skalický jarmok stála celoročná práca zamestnancov mestského úradu a Správy mestského majetku, ktorí pripravili program pre všetky generácie. Bolo nám dopriate aj nádherné slnečné počasie.

autor Sára Surová
foto David Rájecký

V ponuke boli dva dni plné bohatého kultúrneho programu, kulinárskych špecialít, remeselných stánkov a skvelej zábavy. Vstup bol i tretím rokom úplne bezplatný. Na hlavnom pódiu vystúpili Adam Ďurica, kultová kapela INEKAFE, Lenka Filipová, DJ Milan Lieskovský či energické tribute koncerty venované Bryanovi Adamsovi a Depeche Mode. Oficiálne otvorenie jarmoku sprevádzala tematická laserová šou Anima Viva. Podujatie podporilo až 37 partnerov so spoločným príspevkom 52 413 eur. V porovnaní s rokom 2024 pribudlo desať partnerov, čím sa zvýšila finančná podpora na organizáciu jarmoku o 7 000 eur. Aj vďaka tomu sa podarilo pripraviť tieto novinky.

Detská scéna

Úplne novým prvkom bola detská scéna na Jatočnej ulici, ktorá sa v sobotu stala centrom radosti pre najmenších. Deti si užili divadelné i hudobné predstavenia, školu tanca s animátormi aj minidiskotéku.

Diskusie pre verejnosť

Do programu pribudli aj dve odborné diskusie. Prvá sa venovala zdravému životnému štýlu s Michalom Holazom a Štefanom Petržalom, druhá mala environmentálny charakter a otvorila tému budúcnosti vody v meste, ktorú zastrelil odborník Marián Havel z Bratislavskej vodárenskej spoločnosti.

Z rozprávky rovno do ulíc

Rozprávkovú atmosféru jarmoku dotvárali živé sochy na čele s majsterkou Českej republiky v maľbe na telo. Dospelých aj deti ohúrili postavy ako morská víla, strašiak či kat s gilotínou, s ktorými sa každý chcel vyfotiť. Svojou prítomnosťou rovnako potešili chodúliari i kráľ s kráľovnou z ochotníckeho divadla B.Ú.D.A.

Oddych uprostred jarmočného ruchu a virtuálna realita

V nádvorí knižnice bola umiestnená Zóna pohody, ktorá priniesla pokojnejší priestor uprostred jarmočného ruchu. Návštevníci si mohli oddýchnuť na sedacích vakoch, vypočuť mini koncert, zapojiť sa do hier s animátormi, poradiť sa o zdraví v stánku Strednej zdravotníckej školy alebo si vyskúšať virtuálnu realitu.

Stánok Enomky

V stánku Mládežníckeho parlamentu mesta Skalica sa návštevníci dozvedeli viac o karte Skaličana. Dobrovoľníci z radov mládeže vysvetľovali, ako si kartu registrovať, ale aj to, aké výhody prináša jej držiteľom.

Bodka za letnou sezónou

Skalický jarmok bol zároveň oficiálnym ukončením letnej turistickú sezóny. Najväčšiu pozornosť návštevníkov si tento rok vyslúžila Lekáreň Milosrdných bratov - nová pamiatka, ktorú navštívilo až 3 090 ľudí. Turistická informačná kancelária v Skalici zároveň zaznamenala v roku 2025 vyšší počet návštevníkov ako v predchádzajúcich rokoch.



SKALICKÝ JARMOK 2025 *SKONČIL V PLUSE*

Tretí ročník bezplatného Skalického jarmoku dopadol nad naše očakávania nielen po organizačnej, ale aj po finančnej stránke. Po dvoch rokoch, keď sa nám podarilo výrazne znížiť náklady a minulý ročník skončil prakticky na nule, píšeme historický milník - **Skalický jarmok 2025 skončil v pluse 6.358,22 eur.**

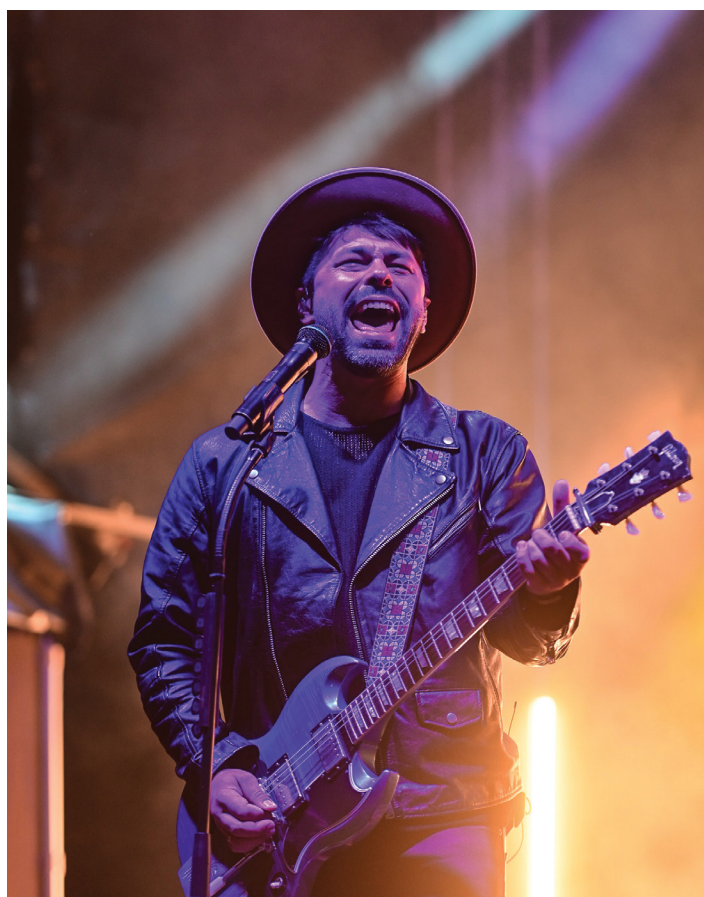
V minulosti bolo pritom bežné, že toto podujatie každoročne končilo v strate, niekedy až -90 tisíc eur. Dnes je situácia úplne iná. Jarmok má svoje meno, pevnú tradíciu, ale najmä obrovskú podporu vás, našich návštevníkov, a partnerov.

Ďakujeme celému organizačnému tímu na čele s majetkovým referátom, s oddelením marketingu a cestovného ruchu, referátom kultúry, mestskou políciou a Správou mestského majetku. Všetkým ľuďom, ktorí po celý čas zabezpečovali plynulý priebeh a starali sa o našu bezpečnosť. Ďakujeme, že ste boli jeho súčasťou, a už teraz sa tešíme na ďalší ročník!





„Po prvý raz v novodobej
histórii jarmoku -
plus 6 358,22 eur! “



Slávnostné *udeľovanie ocenení* mesta Skalica

autor Juraj Chovanec

foto David Rájecký / Peter Kanda

V piatok večer, pred oficiálnym zahájením Skalického jarmoku 2025, sa v priestoroch jezuitského kostola uskutočnilo tradičné slávnostné udeľovanie cien mesta Skalica. Mesto Skalica každoročne oceňuje spomedzi občanov osobnosti a kolektívy, ktoré sa významne zaslúžili o rozvoj mesta, jeho kultúrny život a dobré meno doma i v zahraničí.

Podujatie malo tento rok mimoriadne dôstojnú atmosféru aj vďaka vzácnjej návšteve – Mons. Stanislava Zvolenského, arcibiskupa a metropolitu bratislavského. Slávnosť bola zároveň obohatená významným kultúrnym momentom.

V kostole bola nedávno dokončená inštalácia historického organu Vincenta Možného, ktorý bol do Skalice pred rokmi prevezený z Dómu sv. Martina. Pán arcibiskup si organ osobne prezrel a ocenení, ako aj pozvaní hostia, mali možnosť vypočuť si jeho tóny v podaní popredného slovenského organistu Stanislava Šurina. (Viac o organe sa dočítate v článku na strane 14.)





LAUREÁTI CENY MESTA SKALICA 2025

Cena sa udeľuje osobám (alebo kolektívom), ktoré sa v Skalici narodili alebo žili a pôsobili, a zaslúžili sa o jej rozvoj, zveľadňovanie a šírenie jej dobrého mena doma i vo svete.

Agnesa Appelová

Pani Agnesa Appelová je žena, ktorá svoj život zasvätila pomoci druhým. Pred viac než tridsiatimi rokmi stála pri vzniku Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Skalici – organizácie, ktorá sa dodnes stala oporou mnohým rodinám, ktoré sa ocitli v náročnej životnej situácii. Od roku 1994 v združení aktívne pôsobí, posledných trinásť rokov ako jeho predsedníčka. Je to funkcia, pri ktorej netreba hľadať viditeľné gestá či veľké slová, ale skôr trpezlivosť, neúnavnú prácu a ľudskosť, ktorá sa nedá naučiť, iba prežiť.

Pani Appelová vyštudovala Strednú ekonomickú školu v Skalici a neskôr Univerzitu tretieho veku so zameraním na sociálnu prácu. Jej cesta k pomoci však nebola akademická či profesijná – bola osobná. Je mamou dvoch zdravotne znevýhodnených detí, ktorým venovala svoju lásku, čas a každodennú starostlivosť. Práve z tejto skúsenosti pramení jej cit pre prácu s ľuďmi, pochopenie pre ich príbehy a schopnosť stáť pri nich vtedy, keď to najviac potrebujú.

Za svoju obetavosť a dlhoročnú dobrovoľnú činnosť získala viaceré ocenenia. Trnavský samosprávny kraj ju ocenil v kategórii sociálna starostlivosť a primátorka mesta Skalica jej vyjadrila uznanie pri príležitosti Svetového dňa sociálnych pracovníkov. Ona sama však o svojich zásluhách hovorí skromne – ako o niečom prirodzenom.

Nie všetci hrdinovia stoja na pódioch. Niektorí sú v komunitných centrách, v rodinách, medzi „svojimi“ ľuďmi. Pani Agnesa Appelová je jedna z tých, vďaka ktorým je náš svet o niečo láskavejší.

Mestské zastupiteľstvo udelilo Cenu mesta Skalica pani Agnese Appelovej za jej dlhoročnú neoceniteľnú aktívnu prácu v sociálnej oblasti.



„Starší ľudia sa potrebujú porozprávať.“

Anna Hošková

Pani Anna Hošková patrí medzi ľudí, ktorí dokazujú, že aktívny život nekončí odchodom do dôchodku. Práve naopak. Už od roku 1999 je neodmysliteľnou súčasťou Mestskej organizácie Jednoty dôchodcov v Skalici, ktorú dlhé roky viedla ako predsedníčka a dodnes pôsobí v jej okresnej organizácii. Pani Hošková sa dlhodobo angažuje v aktivitách, ktoré podporujú seniorov a zlepšujú ich život v komunite. Jej práca tak nie je formálna – je o ľuďoch, stretávaní, podpore a o hľadaní spôsobov, ako staršiu generáciu udržať v kontakte so životom, kultúrou a komunitou. S rovnakým nasadením pracuje aj v Komisii pre sociálne veci, zdravotníctvo a bývanie pri Mestskom zastupiteľstve v Skalici, kde už tretie volebné obdobie prináša hlas a potreby seniorov priamo tam, kde sa rozhoduje.

Za svoju dlhoročnú prácu získala ocenenia 2. a 3. stupňa Krajskej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska a od primátorky mesta Skalica ocenenie pri príležitosti Svetového dňa sociálnych pracovníkov. Pani Anna Hošková dokazuje, že podpora komunity má mnoho podob – od organizovania spoločných podujatí až po tichú, každodennú prítomnosť tam, kde je najviac potrebná.

Mestské zastupiteľstvo udelilo Cenu mesta Skalica pani Anne Hoškovej za jej dlhoročnú neoceniteľnú aktívnu prácu v sociálnej oblasti.

„Pomáhať druhým je môj osud.“



Peter Košík

Pán Peter Košík je rešpektovaným odborníkom doma i v zahraničí, no predovšetkým človekom, ktorý si svojím prístupom dokáže získať dôveru aj srdcia svojich pacientov. Ako pediater sa počas svojej dlhoročnej praxe staral o celé generácie detí a svojou prácou významne prispel k rozvoju zdravotníctva v našom meste. Začínal na detskom oddelení skalickej nemocnice, ktoré si zachovalo výnimočné miesto v jeho srdci, a ktoré neskôr viedol aj ako primár.

Svoje odborné skúsenosti neskôr rozširoval aj v popredných českých nemocniciach – vo Všeobecnej fakultnej nemocnici v Prahe, v Kráľovských Vinohradoch či na Bulovke. Absolvoval viaceré stáže a dnes svoje znalosti odovzdáva študentom i mladým lekárom, ktorých inšpiruje a podporuje v ďalšej práci. Popri medicíne sa dlhodobo angažuje aj vo verejnom živote. Piate volebné obdobie pôsobí v Komisii pre sociálne veci, zdravotníctvo a bývanie pri Mestskom zastupiteľstve v Skalici a po mnoho rokov bol aj jeho poslancom. Svojou dlhoročnou prácou a angažovanosťou sa významne podieľal na rozvoji a premene nášho mesta. Jeho hlas – odborný, konštruktívny a ľudský – patril medzi tie, ktoré pomáhali formovať dôležité rozhodnutia.

Mestské zastupiteľstvo udelilo Cenu mesta Skalica páňovi Petrovi Košíkovi za jeho zásluhy o rozvoj zdravotníctva a i za jeho dlhoročnú verejnú angažovanosť.

**„My sme za deti
v inkubátoroch a na
lôžkach doslova dýchali.“**



Gabriela Sedláková

Pani Gabriela Sedláková je bývalá vynikajúca atlétka, ktorá vo svojej dobe patrila medzi svetovú špičku v behu na 800 metrov. Svoju atletickú dráhu začala v skalickej Olympii pod vedením trénera Juraja Zapletala, ktorý jej dal do profesionálnej kariéry dôležité základy. Neskôr, už pod vedením trénera Vladimíra Dudu, získala zlato na juniorských majstrovstvách Európy aj striebro na halových majstrovstvách sveta, kde dodnes zostáva jedinou Slovenkou na stupni víťazov.

Počas svojej krátkej, za to však bohatej kariéry dosiahla viacero významných úspechov a stanovila dva obdivuhodné rekordy – juniorský halový rekord s časom 2:01,85, ktorý zostal neprekonaný 27 rokov, a slovenský rekord na 800 m 1:58,37, dosiahnutý na Grand Prix IAAF v Západnom Berlíne, ktorý vydržal neuveriteľných 37 rokov. V rámci Československa sa tiež stala sedemnásobnou majsterkou – jej výnimočné výsledky sprevádzala obdivuhodná cieľavedomosť a disciplína. Pre vážne zranenie chrbtice však musela v mladom veku ukončiť profesionálnu kariéru a následne sa venovala učiteľskej práci, čím nadviazala na svoju snahu inšpirovať a viesť mladých ľudí. V roku 2024 bola uvedená do Siene slávy slovenskej atletiky a dodnes zostáva najúspešnejšou skalickou športovkyňou v histórii.

Mestské zastupiteľstvo udelilo Cenu mesta Skalica pani Gabriele Sedlákovej za jej vzornú reprezentáciu mesta a za mimoriadne športové úspechy dosiahnuté v oblasti atletiky na medzinárodnej úrovni.

LAUREÁTI CENY PRIMÁTOROKY MESTA 2025

Cena sa udeľuje osobám (alebo kolektívom) za vynikajúce výsledky dosahované na poli rozvoja mesta v oblasti kultúry, vedy, vzdelávania a tradícií, spoločenského a duchovného života, medziludských vzťahov, hospodárskej oblasti, tvorbe a ochrane životného prostredia, športu a zdravotníctva.

Marta Fuňáková

Marta Fuňáková & Ján Fuňák (in memoriam)

Manželia Fuňákovci patrili dlhé roky medzi obľúbené osobnosti skalického školstva. Spoločne tvorili elegantný pár, ktorý bol ostatným skutočnou inšpiráciou. Pre Martu Fuňákovú sa učiteľstvo nakoniec stalo životným poslaním a dodnes sa mu venuje v evanjelickej diakónii. Jej výtvarné hodiny sú pre seniorov nielen vzdelávaním, ale najmä terapiou, čím si získala ich srdcia. Podobne ako manžel Ján, ktorého žiaci milovali pre jeho priateľský prístup a veselú povahu.

Pani Fuňáková pôsobí takmer celý svoj profesionálny život v Skalici – najskôr na II. základnej škole, potom viac ako dve desaťročia na Strednej zdravotníckej škole a nakoniec 19 rokov na základnej umeleckej škole. Počas svojej učiteľskej praxe vychovala celé generácie žiakov a študentov, rozvíjala ich tvorivosť a vedela ich viesť nielen k zvládaniu výtvarných techník, ale aj k sebadôvere, spolupatričnosti a radosti z tvorby.

Pán Fuňák strávil väčšinu svojho života na Základnej škole Strážnická, kde sa pre svoju zanosť i zmysel pre humor stal nesmierne obľúbeným pedagógom. Jeho láska k učiteľskému povolaniu ho neopustila ani po odchode do dôchodku. Spolu s Ivanom Horákom prišiel s myšlienkou pravidelných stretnutí emeritných učiteľov v Skalici, ktorá sa na dlhé roky stala krásnou spoločnou tradíciou.

Mestské zastupiteľstvo udelilo Cenu primátorky mesta Skalica pani Marte Fuňákovkej a pánovi Jánovi Fuňákovi (in memoriam) za ich celoživotné pedagogické dielo.



Martina Štepanovská

Martina Štepanovská patrí medzi výnimočné osobnosti skalickej sociálnej oblasti. Celý svoj profesijný život zasvätila pomoci druhým a rozvoju sociálnych služieb, a to s neúnavnou energiou, empatiou a odhodlaním, ktoré inšpirujú kolegov aj klientov. Jej práca vychádza z odbornosti, hlbkej empatie i úprimného záujmu o dôstojný život tých najzraniteľnejších z nás. A je dôkazom, že odborný aj ľudský prístup môžu spoločne skutočne meniť životy ľudí k lepšiemu.

Svoju profesionálnu dráhu začala na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny a neskôr pôsobila ako vedúca sociálneho oddelenia Mestského úradu Skalica. V tomto období zohrala kľúčovú úlohu pri založení neziskovej organizácie Štíbor, ktorá spustila Nocľaháreň i Azylový dom pre najzraniteľnejších obyvateľov nášho mesta. Jej iniciatíva a schopnosť spojiť odborné znalosti s praktickými riešeniami priniesli mnohým ľuďom reálnu pomoc a podporu v ťažkých chvíľach.

Od roku 2017 vedie ako riaditeľka Zariadenie pre seniorov a Jesénia, ktoré sa za jej pôsobenia stalo jednou z najlepších inštitúcií na Slovensku. Pani Štepanovská nielen že úspešne zvládla náročnú pandemickú situáciu, ale zároveň zrealizovala viaceré významné projekty, ktoré výrazne zlepšili zázemie pre všetkých klientov.

Mestské zastupiteľstvo udelilo Cenu primátorky mesta Skalica pani Martine Štepanovskej za jej akademickú, odbornú a verejnú angažovanosť, ktorou prispieva k neustálemu rozvoju zariadení ZPS a Jesénia, ale aj celej sociálnej oblasti v Skalici.

„Bol veľmi elegantný, úslužný
a dobrosrdečný človek.“

zo spomienok Beatrix Kabelíkovej,
netere Júliusa Koreszku.



ČESTNÉ OBČIANSTVO MESTA SKALICA

Čestné občianstvo sa udeľuje osobám, ktoré sa obzvlášť významným spôsobom zaslúžili o rozvoj a zveladenie mesta Skalica, ochranu jeho záujmov a šírenie jeho dobrého mena vo svete, alebo ktorí obohatili ľudské poznanie vynikajúcimi tvorivými výkonmi.

akademický maliar

Július Koreszka
(in memoriam)

V tomto roku si pripomíname 130. výročie narodenia Júliusa Koreszku, významného slovenského maliara, ktorého život a tvorba sú neodmysliteľne späté so Skalicou a Záhorím. Jeho diela zachytávajú lyriku a melanchóliu krajiny, historické budovy a vinice, ale aj ducha doby, v ktorej tvoril. Koreszka sa preslávil ako krajinár s jedinečným rukopisom, ktorý stále inšpiruje milovníkov výtvarného umenia.

Umeleckú dráhu výrazne rozvinul po ťažkom zranení v prvej svetovej vojne a pokračoval štúdiom v Prahe pod profesorom Pirnerom. Po študijných cestách sa usadil v Bratislave a od roku 1936 v Skalici, kde prežil najplodnejšie obdobie svojho života. Tu vytváral diela s autentickým zameraním na komornú maľbu a lyrické zobrazenie záhorskej roviny, pričom jeho pohľady na mesto a okolie zachytávajú jemnú krásu aj atmosféru regiónu.

Július Koreszka vystavoval na takmer všetkých významných celoslovenských a celoštátnych výstavách a pre Dom kultúry v Skalici svojho času vytvoril monumentálne plátno „Pohľad na Skalicu“. Jeho diela dnes nájdeme v Slovenskej národnej galérii, Záhorskej galérii Jána Mudrocha v Senici či Záhorskom múzeu v Skalici, ako aj v súkromných zbierkach. Koreszkovo dielo zostáva stálou inšpiráciou pre milovníkov krajinárskeho umenia a verne zachytáva krásu i atmosféru regiónu Záhoria.





Oženiť sa, to neňi enom tak...

alebo príbjehi jedného
skalického družbu

autor Sára Surová

foto Peter Kanda / Beata Tokošová /
Sára Surová / Eva Masaryková /
archív Milan Špírek /
archív Záhorské múzeum v Skalici



V

Skalici bývala svadba vždy veľká vec. Bola to udalosť, o ktorej sa hovorilo ešte dlho potom. Trvala aj niekoľko dní a zapojil sa do nej, kto len mohol – rodina, susedia, známi, ba aj

náhodní okoloidúci. Vlastne celé mesto žilo svadbou. Nebola len oslavou lásky, ale aj ukážkou toho, čo všetko v sebe Skalica má - tradíciu, veselosť aj hrdosť. Krásne a do hĺbky vie o tom rozprávať skalický družba **MILAN ŠPÍREK**. Ten zažil vyše tisíc svadieb a volali ho po celom Slovensku aj do Čiech. Bol aj na takých svadbách, kde sa miešali hostia z Maďarska či Poľska. A veru, cudzí len ústa otvárali, čo všetko sa tu robí.

„Skalické zviki sem nerobil len u nás,“ spomína pán Špírek, „ale aj v Bratislave a v Čechách. A to len preto, lebo mňa o to žádali. Vždycki bili z našich zvikú celí bez sebja. Čepčeňí, čepec a svadební dorta? To im oči vibíhali! O dorte si misleli, že je virobená z drátú,“ smeje sa. „Ríkali: ‘jó, to je pletivo’. A závjer svadbi vjenovaní rodičom a svatofcom, ten sem musel robít fšađe. Takí ohlas to mñelo.“ Dodnes má doma kufor plný spomienok. Sú v ňom pozvánky, fotky, videá, aj passpory od maškár. Veľkú časť z nich venuje Záhorskému múzeu, aby sa na tie pravé skalické zvyky nikdy nezabudlo. „Lebo také sú len tadi, a sú naše,“ hovorí s hrdosťou.

V čom bola teda skalická svadba iná, výnimočná v porovnaní s ostatnými dedinami, mestami a regiónmi? Pán Špírek má v tom jasno. **Každá pravá skalická svadba musela zachovať tzv. „praví skalickí móres“,** čiže nepísané pravidlá a zvyky, ktoré neobišli žiadnu svadbu. Skalická „svadba“ mala veľmi bohatý a detailný priebeh, pravidlá aj humor. Niesla sa v duchu jedinečnej skalickej atmosféry, ktorú formovalo postavenie Skalice ako slobodného kráľovského mesta. Skaličania boli totiž mešťania, nie dedinčania, a to bolo cítiť aj na ich zvykoch. „Svadební tídeň“ začal od stredy a trval do nedele večera a ešte dva dni po tom. Skaličania boli veľmi veselí, a preto aj hry a celý program bol veľmi vtipný, niekedy až groteskný a niektoré momenty boli inscenované ako divadlo. Nádherné vyšívané kroje, úcta k rodičom a kmotrám, spievanie pri jedle a ten najkrajší zvuk pre Skaličanov, ich skalická mestská reč. To a ešte omnoho viac bolo súčasťou skalickej svadby, ktorú musel vždy viesť družba.



Smútočný sprievod pre „chudáka neboštíka“



Cukrárka Anna Vašečková pri zhotovení skalických tort archív Záhorského múzea v Skalici



Tradičný skalický ženský čepiec je obzvlášť výpravný, zdobený mašľami a perličkami, väčšinou bielej alebo ružovej farby.



”
Nejsem přítel smutností
(su rád, gde sa spívá)
“



Na zábave boli obľúbené tradičné svadobné hry a tance

„Já sem družbú aňi nechcel bit. Mňa na to nabádal v tej dobe najžádanejší družba, stríc Ferenc Buchta. A to z toho dúvodu, že aj mój stareček Augustín Špírek býval družba, ale na dedinských svadbach. Ftedi sem sa temu bránil. Inšpiráciú mi bilo natáčaní mokrohájskej svadbi v 69. roku, kde sem hrál žeňicha a tam sem ti zviki už vñímal. V 70. rokoch sem už „dirigoval“ družbu na svojej svadbe, lebo sem mñel svoju predstavu a potom sem už robil svadbu bratrancom, sestrenicám a jaksik sa to rozbjehlo. **Ket mñel Dr. Janko Blaho 70-ku, tak sem vedlá ñeho sedel na oslavje. A on mi ftedi povidal: Milane, já už su starí chlap, ti máš život pret sebú. Snaž sa udržovať tito skalické zviki a pjesnički tak, jak to tu bývalo kedisik. A já mu ríkám. Stričku Janku, já vám to slubuju, ale nevím, jak to dlúho vidržím,**“ priznáva pán Špírek. „A proto mojim nasledovníkom vždicki ríkám: vichádzaj sám ze seba a čítaj z ľudí. Nemožeš robiť svadbu, kerú sem já robil

pred 40 rokama, pretože to bila iná doba, iní ľudé. Musíš vichádzať z tejto dobi, ale skus tam vnášať určité zviki. Skus zachovať trochu skalického móresu.“

Do svadobných príprav sa zapájala aj komunita

Predtým, než sa vybral dátum svadby, bolo potrebné zistiť, kedy majú voľno kuchárky, muzikanti a družba. Tiež sa pozeralo, aby nebolo príliš horúco, aby sa jedlo dalo dobre uchovať a aby na poli nebolo veľa práce. Najčastejšie sa svadby robili cez fašiangy alebo po lete, keď sa skončila žatva. Svadbe predchádzali tri „ohláški“ v kostole. Po druhej začal pár osobne pozývať hostí. **Od stredy začal „svadební tídeň“** plný príprav. Tĺkli sa orechy, mľel mak, piekli koláče a chystala hydina. Susedia a známi nosili do kuchyne rôzne suroviny, chlapi ochutnávali víno, nosili lavice a upratovali izby, a niekedy dokonca museli zbúrať priečku, aby sa všetci hostia zmestili. Svadobné prípravy vrcholili dňom svadby, ktorá sa konala v sobotu a pokračovala aj v nedeľu.



”

Gdo neďelá to co já, platí litr vína

“

Hlavné postavy skalickej „svadbi“

Nevesta a ženich si obliekali tie najkrajšie, najbohatšie kroje. Nevesta mala vo vlasoch vyšívaný venček a ženich na hrudi voničku. Najdôležitejšou postavou celej svadby s významným postavením bol družba. Nielen žena všetko dohliadal, ale vlastne riadil celý obrad. Musel vedieť spievať, dobre rozprávať, baviť hostí a presne ovládať všetky zvyky a tradície. A čo bolo dôležité, nepatril ani k jednej rodine, bol to taký nezávislý človek, ktorý dokázal obe rodiny spojiť a udržať svadbu v pohode. Boli to oni, ktorí vo svadobnom týždni opätovne chodili pozývať hostí na svadbu v mene snúbencov a informovali rodiny, kto sa svadby zúčastní. Veľkú úctu mali nielen rodičia a starí rodičia, ale aj krstná mama, ktorá sa nazývala „paňi široká“. „To bila paňi, kerá mñela sukne nazbierané a tak široké, že sa ledva zmjestila za stúl. Sukne bili dlhé, skrátené sa nosili až po páde monarchie,“ spomína Špírek. Kedysi sa za svadobným stolom sedelo naozaj natesno. Preto sa po obrade hostia trochu najedli a potom bežali domov prevliecť sa a pri tom ešte stihli nakrmiť zvieratá. A večer o siedmej sa všetci zišli späť vo svadobnom dome a začala svadobná hostina.

Mamičko, tatíčku otvárajte vráta

Odobierka patrila k najdojemnejším chvíľam svadby. Práve vtedy dali rodičia svojim deťom požehnanie. „Kedisik rodiče aňi nechodili na sobáš. Pretože mamički mñeli na starosti kuchárky, tatíčkové vincúru. Fšcko sa chistalo doma, takže ñekedi na to nemñeli aňi čas. Ale išli krsní. A žeňicha s nevjestú vedľa starší družka a mládenec,“ hovorí skalický družba. Počas svadby mali rodičia veľa povinností, a preto bolo zvykom prejať im úctu aj medzi hostami. Chlapi ich zodvihli na stoličkách nad hlavy, družba im nalial pohár vína, štrngli si a pripili. Pri tom všetci spievali: „Živijó, živijó, živijó, mnoga léta“. Na konci svadby pripravil družba tanečné sólo pre rodičov, aby im ešte raz poďakovali a vzdali pöctu.



Stolovanie a slávnostné menu

Aj stolovanie malo svoje zaužívané pravidlá. Dbalo sa na poradie a opäť prejavenie úcty. Nevesta sedela po pravej ruke ženicha, vedľa nej krstní rodičia, družičky a rodina. Úplne na konci sedeli rodičia a starí rodičia, pretože potrebovali byť stále po ruke kuchárkam. Rovnako to bolo aj na ženichovej strane. Mládenci boli zo stolovania počas hostiny vylúčení, pretože obsluhovali hostí. V rohu miestnosti mali priestor muzikanti.

„Vízdoaba na svadebním stoli bývala v pastelových farbách. Nepoužívala sa tmavší modrá ani fialková, lebo sa ríkavalo: Co je na stoli, to bude mňet nevjesta pod okom.“

Na pravú skalickú svadbu patrilo dobré jedlo aj pitie. Kedysi sa stoly prehýbali pod vývarom s rezancami, mäsom na rôzne spôsoby, pečenou hydinou a sladkými dobrotami, od koláčikov až po trdelníky. Neskôr pribudla aj sviečková, rezne či pečené kura so šalátom. A samozrejme, nechýbalo skalické červené víno, pivo ani káva. Pred hostinou sa vždy pripíjalo a pomodlilo. Trdelníky, ktoré nesmeli chýbať na žiadnej svadbe, sa podávali až večer. Ozdobou svadobného stola bola vysoká skalická torta.

Ve Skalici aj cukr stójí

Hovorí sa, že Skaličania sú buď chudobní, alebo lakomí. Tento výrok vznikol preto, že ich krásne, vysoké svadobné torty z orechového cesta a bielkového snehu sa pripravovali len z troch surovín – orechov, cukru a vaječných bielkov. Napriek

jednoduchosti však boli nielen vysoké, ale aj bohato zdobené. „Pôvod vysokých skalických tort siahá k vlne viedenskej módy biedermeier, ktorá do mestského prostredia Skalice prenikala v druhej polovici 19. storočia. Vplyv biedermeieru ovplyvnil podoby obradového odevu nevesty a prejavuje sa v štýlovej jednote základných atribútov skalickej svadby – farby odevu nevesty, čepci a svadobnej torty,“ uvádza Dita Andrušková zo Záhorského múzea. Túto špecifickú cukrovinku s farebnými ozdobami môžeme nazvať umeleckým dielom, ktoré v sebe nieslo aj symboliku. „Kým samotná torta predstavovala nevestu, jednotlivé ohrádky boli vnímané ako jej sukne a kytica na vrchu torty ako čepiec mladomanželky. Celé „svadobné šaty“ nevesty boli zdobené v duchu biedermeierovskej čipky,“ vysvetľuje. Torty sa skladali z plátkov upečených v trojuholníkových formách, ktoré sa potom vrstvia do výšky 100-120 cm do tvaru dutých ihlanov. Najvyššie torty dosahovali až 150 cm. „Celú tortu ozdobili bielou a farebnou snehovou mriežkou spôsobom pripomínajúcim háčkovanie a umelými galantnými ružičkami, prípadne jablonoňovými kvetmi s lístkami. Na vrchný diel položili kyticu umelých kvetov, doplnenú stuhami zviazanými na mašle. Farba mašlí vždy súvisela s kvetinovou výzdobou, torta bola biela s detailmi v pastelových farbách, najmä bledomodrej, ružovej a žltej. Ružová



farba sa používala, ak bola torta na svadbu podarovaná zo strany nevesty. Modrá farba znamenala, že išlo o dar z rodiny ženicha. Torty poukladali na svadobné stoly a svadobní hostia potom podľa nich hodnotili honosnosť svadby, postavenie rodiny a príbuzenstva. Aj na skromnej svadbe musela byť na stole aspoň jedna torta. Po svadobnej hostine ju rozobrali na jednotlivé plátky, ktoré potom svadobná matka rozdelila svadobčanom do výslužky. Techniku zhotovovania a zdobenia skalickej svadobnej torty si ľudové cukrárky odovzdávali osobným kontaktom, takže sa táto vedomosť a zručnosť stala súčasťou domácej tradície,“ uzatvára pani Andrušková.

Viac než storočnú, neprerušenú tradíciu udržuje v Skalici pani Eva Riegerová.

Zo starších gazdiniek ju ovládali Rozália Holečková, Magdaléna Mazúrová, Štefánia Tomečková a Ľudmila Komínková. Práve pani Komínková naučila pred sedemástimi rokmi pani Riegerovú všetky tajomstvá tohto sladkého remesla. „Zlatá žena, že mňa to naučila,“ spomína pani Eva s úsmevom. „Aj plechi mi požičala. Ráz robila tortu do Bratislavy a zavolala mňa. Tídeň sem k ní chodila, fšecho mi ukázala. Chcela sem ju vedieť robiť, lebo sa mi to strašne ľúbilo. Nejsem cukrárka a ani rodená Skalicianka, ale do Skalice sem sa prividala,“ dodáva. Odvtedy ich napiekla približne päťdesiat. „Je to robota, čo si pítá hodne trpezlivosti. Bolí z teho chrbet aj ruky, ale výsledok stojí za to,“ hovorí. „Jedna torta trvá urobiť aj tri týždne. Sneh sa musí sušiť a vrstvi na seba lepí.“ Každú tortu musí aj osobne odviezť a poskladať priamo na mieste, pretože sa prepravuje rozložená. „Vždycky je to strach, či sa po ceste něco nestane,“ vysvetľuje. „Najďalej sem ju vezla do Žiliny a do Veľkej Mahe. Pri tem sem ani nedýchala,“ smeje sa. „Ket sem ju v Žilíne skládala, Talián na mňa kričal, že takú veľkú ledňičku nemajú!“ A ani nemusia. Skalická torta vydrží aj bez nej. Suchá, krehká, ale krásna. Tak ako samotná tradícia, ktorá vďaka šikovným rukám žije ďalej.

Symbolika vo zvykoch

Svadobné zvyky a rituály mali hlboký symbolický význam. Keď sa v Skalici rozbije tanier, nikto sa nechytá za hlavu. Naopak, všetci sa tešia. „Kolik strepů si nametete, tolik štěstí si dneska odnesete,“ zahlasí družba a dá novomanželom metličku. Tanier sa rozbíjal aj počas svadobnej hostiny. Kuchárka podala družbovi misu s polievkou, pod ktorou bol ukrytý prázdny tanier. Družba ho pustil na zem ako pranie šťastia novomanželom. Svadobné zvyky boli často zábavné aj nápadité, napríklad ženích navliekal do ihly niť alebo sa „prali plienky“. Ďalším zvykom bolo, že novomanželia jedli zo spoločného taniera, čo symbolizovalo ich spoločný život. Silnú symboliku mal aj čepiec, ktorý znamenal prechod ženy z dievčaťa na manželku.

Skalické spievali, až sa stoly otrásali

Pre skalický svadobný sprievod bolo typické, že prebiehal **bez živej hudby**. „Skalické nechodili s muzikou. Oňi chodili jak mješťané! Ríkalo sa, že to len dedinári chodili jak cirkusanti,“ spomína družba. „Zažil sem



svadbu v 60. rokoch Skalicianky Ruženki Liškovej rodenej Grešovej. Jej rodičič zavolali dechovku Mokrohajanú. Išli sme Hollého ulicou do kostela pješki a fšeci sa smíli, že čo je prví máj alebo čo. **No to bila prvá svadba ve Skalici, gde hrála sprúvodem dechovka. Dalším takovým znakom bilo, že mješťané chodili vždycky po ceste.** Neskúr sa prevzalo aj něco z tých dedín. Od 90. roku sa už išlo na sobáš s muzikou. A neskúr zviki skalické prebrali aj dediny a už sa to prenášalo,“ vysvetľuje. **Na skalickej svadbe hudba nehrála a netancovalo sa až do polnoci. Naopak, čo bolo pre Skalicu typické, počas svadby sa pri stoloch neustále spievalo, dokonca aj počas jedenia.** Počas jednej svadby ich zaznelo aj sto. „Druški nesmjeli od stola vstat, dokát nebila nevesta začepená. Museli seďet, lebo sa netancovalo, nehrála hudba, len sa spívalo a víprájalo. Bilo „Ide píseň dokola“ aj hodinu a púl, hráli sa lahší hri, hrálo sa skalické divadlo. Pred púlnocú sa vibralo neveste do vínka, čepila sa. Fšeci družki utekali na záchod a potom sa tancovalo,“ dodáva s úsmevom. Zaujímavosťou bolo aj to, že všetko dianie pozorovali ženy z ulice. Stáli pod oknami celé hodiny a rozchádzali sa až po polnoci, keď bola nevesta začepená.

Heš, heš havráčku alebo keď sa vyberalo „do vienka“

Na svadbe sa peniaze vyberali nielen pre novomanželov, ale aj kuchárky či muzikantov. A väčšinou to bolo počas rôznych hier a scénok. Aj hneď po svadobnom obrade musel

ženích svoju nevestu „vykúpiť“ od kmotry. „Já sem například potom říkal: víš žeňichu, ale krsná mamička bi chcela to, cos dával tvojej frajírce, dneskaj žeňe, najračík, ket si za nů došel na besedu. Nevedel chudák. Tak říkám: No hubičku. Tak ju polúbela a krsná ti peníze, co mjela, dala neveste.“ V monografii Skalica sa napríklad uvádza: „Jedného mládence kuchárky nastrójili do ženského oblečenia, zamúčili mu tvár a on s obviazanou rukou s plačom prišiel do izby, že ho kuchárka oparila a treba ísť k lekárovi, a to bude niečo stáť. Svadobní hostia do polievkovej misy dali po pár korun, a tak sa vyzberal príspevok pre kuchárku.“ „Do vienka“ sa vyberalo aj počas čepčenia. Družba obišiel všetkých hostí s miskou, do ktorej dávali peniaze pre mladomanželov.

S Pánem Bohem kamarátko, s Pánem Bohem zostávaj

O polnoci nastal vážny okamih, **čepčenie nevesty**. Veselá zábava sa na chvíľu stíšila a družičky pripravili čepiec. Tradičný skalický ženský čepiec je obzvlášť výpravný, zdobený mašľami a perličkami, väčšinou bielej alebo ružovej farby. Nosili ho len vydaté ženy. Najstaršia družička pomaly odopla neveste svadobný venček, ktorý doteraz zdobil jej vlasy ako znak dievčenskej čistoty. Kmotrenka zo ženíchovej strany odopla ženíchovi svadobnú voničku. Potom „paňi široká“ zaviazala nevestu na hlavu čepiec. Družba jej podal zrkadlo, aby sa mohla prvýkrát vidieť ako vydatá žena. Pri tom všetkom sa spievali dojímavé piesne.





O polnoci nastal vážny okamih, čepenie nevesty.



Svadobné družičky nesúce skalické torty, 40. roky 20. storočia archív Záhorského múzea v Skalici

Prekárania

Skaličania odjakživa vedeli, ako sa poriadne zabaviť. Na ich svadbách nikdy nechýbali ani dobré prekárania. Keď ženích prišiel po nevestu, svadobní rodičia ho dokázali pekne potrápiť. Tvrdili mu napríklad, že o žiadnej neveste nevedia, a tak musel presvedčať a vyjednávať, kým sa „náhodou“ nenašla. Ani kuchárky sa nedali zahanbiť. Neras zamkli dvere svadobného domu a predstierali, že hostí nevypustia dnu.

Gdo neďelá to co já, platí litr vína

Na zábave boli obľúbené tradičné svadobné hry a tance. Jednou z najobľúbenejších bola hra „na šefca“. Skúsený „šfec“ učil svojich „učňov“, ako sa správne podkúva čizma a popritom im symbolicky dával po stehnách. Učni však neboli bezbranní. Ak sa im podarilo trafiť majstra vareškou, role sa obrátili a učňom sa stal on. A čo by to bola skalická svadba bez legendárnej hry Rum-cum-cum, známej aj ako „Nejsem přítel smutnosti“. Tu sa do popredia dostával družba, ktorý vymýšľal čoraz smiešnejšie pohyby a postupne si vyzliekal vrstvy oblečenia (ktorých mal, samozrejme, pripravených požehnané). Kto po ňom nechcel zopakovať, musel zaplatiť muzikantom. „Túto hru sme vjedenkrát hráť strašne dlúho. Dokonca sme ju hráli aj vonku na ulici za tmi, polonahí sme tam bježali.“

Nedeľa ako druhý deň svadobný

Všetci svadobní hostia boli pozvaní v nedeľu na obed do svadobného domu, kde pokračovala svadba v uvoľnenejšom, zábavnom duchu. Na miesta mladomanželov si sadli najstarší mládenec a družička ako „falošní novomanželia“. Hostí obsluhovali svadobní rodičia a mladomanželia. Kuchárky posielali mladomanželom „vísuški“ ako použité riady, hlavu z kohúta na tanieri alebo nočník. Spievalo sa a hudba hrala a zábavnou tradíciou bol smútočný sprievod pre „chudáka neboštíka“.

Zábavné inscenácie v smiešnych kostýmoch

V monografii Skalica sa spomína, že veľkým očakávaním každej svadby boli „svadební maškare“. Boli to preoblečení hostia či cudzinci do rôznych nápaditých a smiešnych kostýmov, ktorí vtipným spôsobom narušili program svadby, pričom nesmeli rozprávať a predkladali „cestovný pas“, teda text na veľkom papieri, ktorý po príchode predložili družbovi. Ten ho prečítal, pretože maškary nesmeli vôbec rozprávať, aby sa neprezradili. Zahralo sa im niekoľko tanečných piesní, tancovali si, najedli sa, vypili pohár vína a zväčša za zvuku pochodovej piesne

slávnostne odišli. Ale to nebolo všetko. Smiešne kostýmy si svadobčania poobliekali aj vtedy, keď išiel **smútočný sprievod pre „chudáka neboštíka“**. Stávalo sa, že niekto z hostí na obed neprišiel. Družba preto zorganizoval svadobný sprievod a išlo sa pre neho cez celé mesto so sprievodom muziky. V dome „chýbajúceho“ hosťa ho našli ležať akože „mŕtveho“. Na jeho prevoz k svadobnému domu používali najčastejšie drevený rebřík a dvojkolovú káru. „To bilo také divadlo!“ spomína družba. „Muzikanti zahráli leteckí nálet, fšeci maškari sa museli poschovávať, to je jedno gde. Potom zaznel smuteční pochod, a neboštík sme vzešli mjestem. Ten ležal na kári, v rozporku mňel zapichnutú mrkvu“. Keď sprievod prechádzal okolo jeho obľúbenej krčmy, musel sa, samozrejme, zastaviť. „Ráz sme išli aj okolo okresného súdu. Bil tam stojan na kola, tak sme ho fšeci prelézali a pretáhli sme cezeň aj neboštíka. Podlézali sme s ňím aj stúl,“ spomína so smiechom. „Cestu sa k nám pridávali ďalší hosté z mjesti, a fšeci sme sa snažili toho ‘mŕtveho’ probrat.“ Akože ho „pitvali“ a na znak toho mu vytiahli z pod košeľ črevá zo sliepky. „Mňeli sme hostí z Ameriki v devadesátem roku. Tí skoro odpadli, ket to videli,“ zaspomínal. A to ešte nebolo všetko. „Neboštík“ mal v nohaviciach gumenú rukavicu plnú vína. „Išli sme ho cívkovať. Ja sem slávnostne načal - odkúsel rukavicu a fšeci si z ňí odpíjali, co muzika hrála.“ Pred svadobným domom ho potom položili na zem a nasledovalo „svadobné súdne pojednávanie“. Dostal trest napiť sa čistej vody a nakoniec sa prebral.

Jak každá pjesnička má svůj konec, tak aj táto naša svad'ba

Na záver svadby sa veselie spomalilo a prišli chvíle dojatia. Družba vyzval svadobných hostí, aby vytvorili kruh, do stredu pozval svadobných rodičov a mladomanželov.

Zatancovali svadobné sólo a posledný tanec, kde si s nimi mohol každý zatancovať. Potom družba predniesol rozlúčkový prihovor a zaspieval tradičnú pieseň „Zeleňaj sa, zeleňaj“. Keď dozneli posledné tóny, obišiel všetkých hostí, každému podal ruku a zaznela ešte jedna pieseň, bez ktorej by sa skalická svadba nikdy neskončila „S Pánem Bohem, idem od vás“.

„Družbú sem bil 53 rokov. Každá jedna svad'ba bila dojemná a pječná. A já sem sa snažil temu prispjet, abí to tak bilo. Co bich odkázal fšeckím novomanželom? Asi takto: Nech je krásné vaše žití, nech je krásní život váš, a nech tento stav manželský splní túžbi oboch vás. Tam je povídané fšecho,“ dodáva na záver skalický družba Milan Špirek. A tak, keď sa v Skalici povie „svadba“, nejde len o sobáš. Je to kus histórie, ktorú treba nielen zachovať, ale aj zažiť. **„Zostaňte neporušené naše krásné skalické zviki. Šak ve vás je schovaní največí poklad našeho národa, a tím je aj naša skalická svad'ba.“**

Skalická svadba ako z čias minulých

Aj dnes sa na tieto časy nezabúda. Mesto Skalica sa rozhodlo, že túto tradíciu pripomenie formou tematickej prehliadky pamiatok. Turistická informačná kancelária mesta Skalica v spolupráci s ochotníckym divadlom B.Ú.D.A. preniesli návštevníkov o niekoľko desaťročí späť. Každý účastník sa stal „svadobným hosťom“ a mohol si naplno vychutnať atmosféru dávnych čias. Slávnostný obrad sa odohral v jezuitskom kostole sv. Františka Xaverského. Po obrade nasledovala hostina v Jurkovičovom Dome kultúry. O tajomstvách svadobných obyčají sa podelili svadobný družba Tibor Kutálek a sprievodkyňa Ľubica Rozborilová. Do tanca i do spevu hrala kapela NPG, pričom čarovnú atmosféru dotvárali Spjevule so svojimi ľudovými piesňami.



„Každá jedna svad'ba bila dojemná a pječná“

Advent

Mesto Skalica pozýva všetkých vychutnať si adventný čas pri sérii podujatí plných hudby, remesiel, divadla a predvianočnej atmosféry. Na námestí opäť ožijú vianočné trhy. „Chceme zachovať ducha poctivej práce a miestnych tradícií, preto priestor dostávajú prvovýrobcovia, remeselníci a miestni vinári. V spolupráci s Mestom Skalica sme pripravili bohatý program pod holým nebom - od Dvora zázrakov cez hudobné a divadelné víkendy až po svetelnú a ohňovú šou. Každý víkend prinesie nový

program a každý deň iných remeselníkov,“ vysvetľuje spoluorganizátor trhov Ovocinár Hrehor. Advent doplnia aj vianočné koncerty v Dome kultúry a v jezuitskom kostole. „V poslednú adventnú nedeľu sa v jezuitskom kostole uskutoční vianočný koncert skupiny RK Band. Zaznejú známe svetové i české vianočné melódie v autentickom živom prevedení. Koncert bude krásnou bodkou za celou vianočnou ponukou,“ pozýva Ing. Renáta Medňanská, LL.M., vedúca oddelenia marketingu a CR.



28.11.

VIANOČNÉ TRHY
Dvor Zázrakov -
Veľký a malý koľotoč
Nesieme vám novinu
Rozsvietenie vianočného
stromčeka s divadlom
Trubadúri, vianočný punč

15:00-22:00
Námestie slobody

17:00-17:45
Dom kultúry

18:00-18:30
Námestie slobody

29.11.

VIANOČNÉ TRHY
Dvor Zázrakov -
Veľký a malý koľotoč
Rozprávka o 12 mesiačikoch
Čertovská ohňová šou

10:00-22:00
Námestie slobody

13:00, 16:00
Námestie slobody

17:30
centrum mesta

30.11.

VIANOČNÉ TRHY
Dvor Zázrakov -
Veľký a malý koľotoč
Rozprávka 3 groše
Vianočný koncert
Duo JAMAHA

10:00-20:00
Námestie slobody

13:00, 16:00
Námestie slobody

16:00
jezuitský kostol

3.12. MIKULÁŠSKE HAND-MADE
TRHY NA RADNICI

9:00-16:30
Mestský úrad

4.12. PREDVIANOČNÝ KONCERT
ZÁHORSKÉHO MÚZEA - OBRAZY
ZO SLOVENSKA

18:00
Dom kultúry

5.12. VIANOČNÉ TRHY

15:00-22:00
Námestie slobody

6.12.

VIANOČNÉ TRHY
PAVEL LEXA BAND
MIKULÁŠ PRE DETI S
OCHOTNÍCKYM DIVADLOM
B.Ú.D.A

10:00-22:00
Námestie slobody

17:00-18:00
Námestie slobody

7.12.

VIANOČNÉ TRHY
LH PLÁŇAVA
Vianočný koncert ZUŠ
DR. JANKA BLAHA

10:00-20:00
Námestie slobody

16:00 -18:00
Námestie slobody

17:00-18:00
jezuitský kostol

8.12. VIANOČNÝ KONCERT
DFS SKALIČANEK

18:00
Dom kultúry

10.12. VIANOČNÝ KONCERT TAXIS -
BARBIE

18:00
Dom kultúry

11.12. VIANOČNÝ KONCERT TAXIS -
COCO

18:00
Dom kultúry

12.12. VIANOČNÉ TRHY
BENEFIČNÝ KONCERT
MLÁDEŽNÍCKEHO PARLAMENTU
MESTA SKALICA

15:00-22:00
Námestie slobody

17:00
jezuitský kostol

13.12. VIANOČNÉ TRHY
PAVEL LEXA BAND

10:00-22:00
Námestie slobody

14.12.

VIANOČNÉ TRHY
LH PLÁŇAVA
VIANOČNÝ KONCERT VIERKA
ŠUSTEKOVÁ A HOSTIA

10:00-20:00
Námestie slobody

16:00 -18:00
Námestie slobody

18:00
jezuitský kostol

19.12. VIANOČNÉ TRHY
SKUPINA HISTORICKÉHO
ŠERMU VIR FORTIS -
SVETELNÁ A OHŇOVÁ ŠOU
ČERTÍKOV A ANJELIKOV

15:00-22:00
Námestie slobody

20.12.

VIANOČNÉ TRHY
JEŽIŠKOVA RÝCHLA POŠTA
ROZPRÁVKA ŽÁN DNES
BUDEŠ LÍŠKA
VIR FORTIS SVETELNÁ
A OHŇOVÁ ŠOU

10:00-22:00
Námestie slobody

21.12.

VIANOČNÉ TRHY
JEŽIŠKOVA RÝCHLA POŠTA
ROZPRÁVKA ŽÁN DNES
BUDEŠ LÍŠKA
VIANOČNÝ KONCERT RK BAND

10:00-20:00
Námestie slobody

17:00-18:00
jezuitský kostol

Nadväzujeme spolupráce

naprieč regiónmi a naďalej sa venujeme dobrovoľníctvu v meste

**Vo svojej činnosti pokračoval Mládežnícky parlament mesta Skalica
aj po začiatku školského roka.**

autor Tatiana Turisová

foto archív Mládežníckeho parlamentu / Beata Tokošová

V októbri sme v rámci Medzinárodnej konferencie mládežníckych parlamentov privítali v Skalici organizácie zo Senice, Martina, Šale, Púchova, Myjavy, Hlohovca a Zvolena. Do nášho mesta zavítali tiež predstavitelia zo susednej Českej republiky, a to členovia Krajského studentského sněmu Jihomoravského kraje a Studentského parlamentu Hodonín.

Počas spoločného programu bola pripravená aj diskusia na tému angažovanosti mládeže v rôznych oblastiach. Hovorili sme o konkrétnych príležitostiach, ktoré majú mladí ľudia po celom Slovensku na to, aby zlepšili život komunity vo svojom okolí, ale aj globálne, a zároveň využili svoj čas zmysluplne.

Ako rečníci vystúpili bývalý diplomat a politológ Martin Klus, druhý najmladší český starosta Tomáš Pavelka a primátor mesta Malacky Juraj Říha, ktorí si zaspomínali na svoje začiatky vo verejnom priestore. Do

diskusie sa so svojimi nápadmi a postrehmi zapojilo aj publikum a spoločne sme mali možnosť vytvoriť ideový potenciál pre nové projekty.

Nasledujúci deň sme našim hosťom ukázali vzácne historické pamiatky Skalice. Nešlo však len o klasickú prehliadku. Popri návšteve objektov boli pre skupinky pripravené rébusy a tajničky, ktoré mali tímy, zložené z členov jednotlivých parlamentov, rozlúštiť. Hostia sa tak dozvedeli o bohatej histórii mesta a zábavnou formou si precvičili prácu v tímoch.

Na záver oficiálneho programu podpísali zástupcovia zúčastnených organizácií Memorandum o vzájomnej spolupráci. Dokument poslúži ako základ pre tvorenie ďalších potenciálnych projektov s nadregionálnym dosahom. „Veríme, že prepájaním aktívnych mladých ľudí z rôznych miest vieme načerpať skúsenosti od parlamentov, ktoré fungujú v iných okresoch, no majú podobné zameranie a zároveň si takto môžeme vymeniť konkrétne nápady na

budúce spoločné aktivity,“ hovorí o konferencii skalický mládežnícky primátor Martin Mertel.

Už druhý raz sme v rámci animátorskej činnosti pomáhali na Veľkej mestskej šarkaniáde. Pre deti bola pripravená možnosť vlastnoručnej výroby šarkanov, ktoré neskôr zaplnili alebo nad golfovým ihriskom – a o víťaz v Skalici už tradične nebola núdz. „Každý šarkan vyrobený deťmi bol jedinečný. Deti využívali svoje obľúbené farby, dolepovali kvietky či mašličky. Okrem lietajúcich drakov sme si vyrobili aj pestrofarebné líštičky, ktoré nám spríjemnia jesenné dni,“ opisuje podujatie animátorka Klaudia Papánková.

Po príjemnom dopoludní nechýbala pre účastníkov ani malá odmena v podobe drobných hračiek, výtvarných potrieb či cukríkov. „Veľká vďaka patrí aj Centru voľného času v Skalici za poskytnuté vybavenie, vďaka ktorému sa nápady z detskej fantázie mohli uskutočniť,“ dopĺňa K. Papánková.



Čo pre vás chystáme?

Mesto Skalica si aj tento rok uctilo pamiatku víťazstva demokracie v Československu. Na výročie Nežnej revolúcie a Dňa študentstva pripravil Mládežnícky parlament pietnu spomienku pred budovou Mestskej knižnice. Nasledoval i vedomostný kvíz pre mladých aj pamätníkov.

Druhý Benefičný vianočný koncert sa bude konať aj tento raz v priestoroch Jezuitského kostola. Opäť sa na ňom predstavia talenty z jednotlivých základných a stredných škôl v meste a vyzbieranú sumu z dobrovoľného vstupného darujeme na dobročinný účel. V prípade akýchkoľvek otázok o našej činnosti, spolupráci či možnosti členstva nás kontaktujte na našich sociálnych sieťach alebo na adrese info@mladiproskalicu.sk.







V živote sa oplatí aj zariskovať

Skalická rodáčka GABRIELA MENTIOR sa zaľúbila do cudzinca a po niekoľkých rokoch sa ako rodina presťahovali do jeho rodného kraja - do kráľovstva pralíniek, pív a hranolčekov. Žije v dvoj kultúrnej domácnosti, kde sa používajú až štyri jazyky, a jej život nabral nečakaný smer. Spolu s manželom sa počas pandémie rozhodli zariskovať a vyskúšať podnikanie s pojazdnou hranolkárňou. Úspech prišiel rýchlejšie, než očakávali, a dnes prevádzkujú úspešnú kamennú fast food reštauráciu.

autor Sára Surová
foto archív G. Mentior

G

abi, kde momentálne bývate a čomu sa venujete?

Bývam v Belgicku, v mestečku Kelmis,

ktoré leží pri nemecko-holandských hraniciach. Spolu s manželom, ktorý je rodený Belgičan, prevádzkujeme hranolkáreň. Predávame originálne belgické hranolčeky a miestne špeciality. Začínali sme s pojazdným foodtruckom počas pandémie a časom sme otvorili kamennú prevádzku, ktorá sa stala našou plnohodnotnou prácou.

Odkiaľ sa u vás vzala túžba cestovať a žiť v zahraničí?

Cestovanie bolo vo mne odjakživa. Už ako mladá som mala obrovskú túžbu spoznávať svet, a tak som postupne žila v Nemecku, Tunisku aj Španielsku a vyskúšala som si prácu au pair, animátorky, čašníčky i prácu v cestovnej agentúre. Veľmi ma formovala práca v Španielsku, kde som sa musela úplne spoľahnúť sama na seba. Po tejto skúsenosti som si povedala, že už zvládnem naozaj všetko.

Čo vás nakoniec priviedlo do Belgicka?

Láska. S manželom sme sa spoznali v práci v Mikulove. Videli sme sa v kancelárii a medzi nami to jednoducho zaiskrilo. Krátko na to sme sa zobrali a mali prvého syna. Po dobu 10 rokov sme žili v blízkosti Mikulova a narodil sa nám aj druhý syn. Až v roku 2019 sme sa kvôli manželovej práci presťahovali do Belgicka a kúpili tam dom.

Aký je život v krajine, kde sa stretávajú tri kultúry?

Páči sa mi tu. Myslím, že som sem dobre zapadla, najmä vďaka záujmu o jazyk a aj o ich miestny dialekt. Žijeme v časti Belgicka, kde je hlavnou rečou nemčina. Deti majú v škole hlavný jazyk nemčinu a druhý francúzštinu.

Ako funguje domácnosť, kde sa miešajú štyri jazyky?

Úprimne? Chaoticky. Medzi sebou sa rozprávame anglicky, s deťmi nemecky, a s manželovou rodinou je to mix nemčiny a francúzštiny. Doma často používame aj záhoráčinu. Niekedy v jednej vete použijeme slová zo všetkých jazykov a vznikne z toho šialený mix, ktorému však my dokonale rozumieme.

Nebolo presťahovanie sa do zahraničia pre deti náročné?

Vôbec nie. V čase, keď sme bývali v Čechách, chodili deti do školy a škôlky v susednej rakúskej dedinke Drasenhofen. Chceli sme, aby sa zdokonalili v nemčine. Doma sme sa rozprávali po slovensky, francúzsky aj nemecky, aby boli deti pripravené na prípadné presťahovanie sa do Belgicka a mohli tam bez problémov pokračovať v škole.

Čo bolo, naopak, najťažšie na presťahovaní sa do Belgicka? Bolo to jednoduchšie vďaka tomu, že je manžel miestny?

Presťahovať sa do Belgicka nebolo nijako výrazne ťažké. Tým, že manžel pochádza z tohto mesta, tak sme všetko relatívne rýchlo vybavili aj na úradoch. Viem si však predstaviť, že dvaja cudzinci to tu majú pri vybavovaní oveľa náročnejšie. Je tu byrokracia, asi ako všade. Na úradoch sa k cudzincom správajú inak ako k domácim. Vďaka manželovi som však tieto komplikácie takmer nepociťovala. Deti vedeli obe nemecky, takže aj prechod do novej školy bol plynulý.

Vo vašom vzťahu sa spájajú dve odlišné kultúry. Ako dnes vnímate život v dvoj kultúrnom manželstve?

Na začiatku sme spolu komunikovali výlučne po anglicky, čo síce nie je materinský jazyk ani jedného z nás, ale práve to bola veľká výhoda. Hovorili sme veľmi priamo, bez dvojzmyslov či podtónov, a tým sme sa vyhli mnohým nedorozumeniam. Časom sa manžel veľmi zdokonalil v češtine, respektíve v záhoráčinu. Toto nastavenie si držíme dodnes – berieme si z oboch kultúr to, čo nám najviac vyhovuje, snažíme sa byť pozitívni a najmä, navzájom sa podporujeme.

Zohrala podpora veľkú rolu aj pri nápadе otvoriť si foodtruck?

Áno. Manžel mal dlhodobu počas pandémie home office a začal sa nudiť. Presne v tom čase niekto predával food truck a my sme sa spontánne rozhodli ho kúpiť a skúsiť, ako nám

to pôjde. Prvé dva roky sme to robili len občas na rôznych festivaloch a rýchlo sme zistili, že sa to oplatí. Manžela prestala baviť práca v „korporáte“, a napriek tomu, že bol na vysokej pozícii, dal výpoveď a začali sme sa predaju hranolčekov venovať naplno.

Nielen belgické pralinky a pivo, ale aj belgické hranolčeky sú v krajine takmer posvätné. Čím sú podľa vás belgické hranolčeky výnimočné? Vedeli by Slováci rozoznať originál od napodobeniny?

Určite sa dá rozoznať už na pohľad, ale hlavne podľa chuti. Originálne belgické hranolky sú vždy z čerstvých zemiakov a z odrody, ktorá je na to určená. Smažia na dvakrát v hovádzom tuku - prvýkrát na nižšiu teplotu a na konci pred servírovaním na vyššiu. Musia byť chrumkavé dozlatista a vo vnútri mäkké.

Kde všade ste s food truckom cestovali?

Tým, že je prives veľký a ťažký, tak s ním jazdíme skôr len po okolí. Atmosféra na akciách je úžasná a bavíme sa tam spolu s ľuďmi, takže si to vždy naplno užívame. Naším snom je raz predávať na Tomorrowland, jednom z najväčších a najznámejších elektronických hudobných festivalov na svete. Koná sa každoročne v meste Boom v Belgicku, v rekreačnom areáli De Schorre a navštívi ho okolo 400 000 ľudí počas dvoch víkendov.



„Myslím, že som sem dobre zapadla,
najmä vďaka záujmu o jazyk
a aj o ich miestny dialekt.“





„Podľa mňa je kľúčom
robiť to, čo vás baví,
a zostať autentickí.“





Ale nakoniec ste neskončili len pri pojazdnej predajni.

Zariskovali sme opäť, keď bola na predaj reštaurácia. Bolo to ďalšie spontánne rozhodnutie, ktoré sme nikdy neolutovali. Od roku 2023 máme otvorenú kamennú reštauráciu, skôr imbiiss, fast food reštauráciu a začali sme to robiť na plný úväzok. Podľa miestnych sme obľúbené miesto, kam sa cez víkendy chodia stretávať ľudia aj rodiny a pochutnať si na svojich obľúbených hranolčekoch.

Ako to zmenilo váš život?

Náš život to zmenilo hlavne v tom, že pracujeme v inom čase ako ostatní. Máme voľno len v pondelok a utorok, a cez víkend pracujeme. Najmä manželovi to vyhovuje oveľa viac, keďže je to menej stresujúce.

Váš podnik je obľúbený medzi miestnymi. Aké je podľa vás tajomstvo úspešného podnikania?

Podľa mňa je kľúčom robiť to, čo vás baví, a zostať autentickí. To dáva aj našej reštaurácii dušu. Keď prídu miestni, vždy si nájdeme čas si pokecať. Ďalej, vždy servírujeme len to najčerstvejšie. Nikdy nie to, čo by sme sami nejedli, ako to možno robia v iných fast foodoch.

Je nejaká tradícia v Belgicku alebo jednoducho niečo, čo šokuje každého Slováka, ktorý tam príde? Popríklad existuje nejaká slovenská tradícia, ktorú v zahraničí nedokážu pochopiť?

Moju mamu šokuje to, že tu v Belgicku sa doma veľmi nevarí. Veľa ľudí si chodí pre jedlo do reštaurácií. A Belgičania nechápu napríklad našu šibačku, ale aj celkovo slovenské tradície. Naopak, môj manžel miluje slovenské jedlo a slivovicu.

Je niečo, na čo ste si museli zvykať?

Počasie. Je tu stála teplota 10 stupňov, v lete aj v zime. Letá sú naozaj chladnejšie a veľa prší, iba pár dní je veľmi horúco. Zimy sú miernejšie, veľmi málo sneží, skôr stále prší. Teploty neklesajú často pod 0.

V čom je Belgicko iné ako Slovensko?

Zdravotníctvo je tu celkom drahé. Na zdravotný systém som si musela tiež dlhšie zvykať, pretože každá návšteva lekára sa musí platiť vopred, až potom pošle zdravotná poisťovňa na účet peniaze, ale nikdy nie plnú sumu. Ceny nehnuteľností sa momentálne podobajú tým na Slovensku. V ostatnom roku som si ale všimla, že ceny základných

potravín sú dokonca lacnejšie tu ako na Slovensku.

Ak by ste mali turistom odporučiť nejakú lokalitu v Skalici a v meste, kde aktuálne žijete, ktoré by to boli a prečo?

Tak v Skalici by som určite odporučila výstup na vežu farského kostola, to milujem. Tu v Kelmis beriem každého na miesto Trois Bornes. Je to miesto, kde sa stretávajú belgické, nemecké a holandské hranice. Pre turistov je to ideálne a naozaj pekne urobené - sú tam malé kaviarne, rôzne atrakcie a najmä krásny výhľad na všetky tri krajiny. Čo sa oplatí zažiť je napríklad miestny Karneval, ktorý tu má veľkú tradíciu. Volajú to piate ročné obdobie, ktoré trvá od 11. novembra do konca februára resp. do začiatku pôstu pred Veľkou nocou.

Ako trávite voľný čas?

Veľa ho nemám, ale ak už nejaký mám, tak chodím rada na prechádzky do lesa alebo sa stretneme s kamarátmi a ideme na dobrú večeru, samozrejme, v inom podniku ako u nás.

Aké máte spomienky na Skalicu?

Na Skalicu spomínam často a vždy sa sem veľmi rada vraciam. Mám rada atmosféru na aleji a na námestí, miestne kaviarne. Príde mi to ako milé malé mesto, kde sa ľudia ešte vždy navzájom poznajú a pozdravia, občas zastavia na krátky rozhovor.

Ako reagovala rodina, keď ste sa odsťahovali?

V rodine sú skôr konzervatívni, ja som bola viac taký rebel. Pre rodinu to bolo asi ťažké, hlavne, že nevidia tak často svojich vnukov, ale tým, že som už od mladosti bola často preč, tak už s tým možno aj počítali. Rodina aj priatelia nás tu pravidelne navštevujú.

Máte do budúcnosti nejaké sny či ďalšie plány? Plánujete sa popríklad niekedy natrvalo vrátiť na Slovensko?

V najbližšej budúcnosti plánujeme zväčšiť prevádzku, aby sme mohli obslúžiť viac zákazníkov. Na Slovensko chodíme párkrát do roka za rodinou, ale úplne do budúcnosti sme nezavrhli možnosť sa vrátiť. Ak by sa tak stalo, tak pravdepodobne až neskôr, keď deti nebudú chodiť do školy.

Čo by ste odkázali našim čitateľom?

Nebojte sa riskovať. Niekedy sa to naozaj oplatí a dopadne dobre. A keď nie, tak je to aspoň dobrá skúsenosť.

Povešť *o krásnej Helenke*



autor Mgr. Antonín Konečný
publikácia Skalické povesti

Šľachtická rodina Szurmayovcov mala vraj začiatkom napoleonských vojen dcéru Helenku. Asi v desiatich rokoch stratila matku a asi o rok na to jej zomrel i otec. Nakol'ko nebolo nijakého závetu, rodina si rozobrala všetko cenné, ale sirotu nikto z nich nechcel prijať. Zostal jej len pustý dom a troška šatstva.

Asi 13 ročná Helenka vraj zostala opustenou, a keď oplakala rodičov a mesto sa o ňu nepostaralo, ani nedbalý tútor sa na ňu neobzrel, šla si službu hľadať k Dussarovskej rodine. Tam sa starala o ich deti, bola ich učiteľkou a vychovávateľkou.

Najstarší syn z tejto rodiny si ju veľmi obľúbil a keď dospelá, vzal si ju aj napriek námietkam rodičov. Od jej rodiny vymohol aj vrátenie jej majetku. Niekoľko rokov žili spolu šťastne a mladá pani Dussarová nebola zvaná inak než „krásnou Helenkou“.

Potom však vypukli napoleonské vojny a jej manžel musel ako dôstojník narukovať a ona sa s ním musela rozlúčiť. V boji bol ťažko ranený a stihli ho ešte domov doviešť, kde krátko na to zomrel. Helenka mu dala postaviť kryptu na tom istom mieste, kde sa s ním pred odchodom na vojnu rozlúčila, pri kaplnke Szurmayovskej. Tam ho dala v krypte pod oltárom pochovať a sama si tiež žiadala byť vedľa neho pochovanou, vedľa manžela, kam ho zanedlho nasledovala.

Táto Szurmayovská kaplnka, tiež zvaná ako Dussarovská, stála až do 80. rokov 20. storočia na mieste dnešného zdravotného strediska pod Hájkom a bola, žiaľ, v dobe nemilujúcej náboženské pamiatky, zničená.



